

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft —
Félévre 4 » —
Negyedévre 2 » —

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

Ének a vasról. Költemény. írta: Ágai Adolf. — A zsidók és a millennium. Dr. Milkó Izidortól. — Templomot a hívőknek. Sz. M.-tól. — A családjog kodifikálása . . . — Mit mondott a hal? Írta: —csi —sa. Por és hamu. Dr. Feleki Sándortól. — Izrael. Sacher-Masoch-tól. — A talmud hygienája. Dr. Ruinstejn Mátyástól. — Magyar zsidó családok. Írta: É. Lázár Béla. — Az erősek. Bernstejn A. elbeszélése. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések

Naptár:

Vasárnap (1892. április 24.) 5652 Niszan hó 27-ike. Hótfő 28-ika. Kedd 29-ike. Szerda 30-ika. Ros-Chódes első napja.

Csütörtök Ijar hó (29 napos) 1-je Ros-Chódes második napja. Péntek 2-ika. Szombat 3-ika. Heliszidra: Szazria és Meczora. Haftorah. Királyok második könyvének 7. feje.

Ének a vasról.*)

Boldogtalan, bűnös Káin nemzetsége,
Melynek homlokán a szörnyű bélyeg ége —
Nyugtalan bolyongott Ázsia pusztáin,
Amignem belőle támadt Tubalkáin.

Ki volt Tubalkáin? — Népe megváltója. —
A legszentebb irás följegyezte róla,
Hogy meg ő ismerte minden ember előtt
Összes erők közt a két legnagyobb erőt:
Erejét a vasnak s az ember kezének.

Csodálták ez ifjút ama nomád vének,
Akik pásztor-módra bolyongtak csak egyre,
Nyájukat terelve le völgybe, föl hegyre; —
Míglen Tubalkáin — még mint ifju legény —
Roppant tüzet gyújtott egy mező közepén,
S a hegyeken gyűjtött kőveket behányta
A fehérülő fényvel miessze sütő lángba.
S im: a roppant tűzben minden kő meghasadt,
S olvadtan folyatta mind a tiszta vasat.
Hogy a tűz kihamvadt: — formátlan, goromba
Vas feküdt a kormos hamu közt, halomba'.
Ezt a kemény érczet keze erejével
Darabokra verte Tubalkáin széjjel.
Aztán az elsőnél kisebb tüzet gyújtott,
És az izzó érczre addig-addig sujtott,
Míg az formálódott. — és lón szerszám, eke,
S fegyver . . . Tubalkáin kovács-művészete

*) Ez az a költemény, melyet Ágai Adolf a magyar izr. kézmű- és földművelési egyesület felszázados főnállásának ünnepén felolvastott.

Hazává csinálta a megszállt vidéket; —
Ott marasztá helyben a kóborló népet
A felszántott rétség biztató termése;
Az ott nőt kenyérbe szegett bele kéce
Már a jövő őszön; — s ha rátört az ellen:
A nép vassal állt már a rohamnak ellen.
Házakat rakának kőművesek s ácsok,
Forgatva vas fejszét s kettős kalapácsot;
Szóval: — hogy hazát lelt a bolyongók hadja —
Tubalkáin tette: a kovácsok atyja.

Mint az ősz-regében — úgy van mindörökké:
Telepes föld úgy, vál édes honi rögge,
Ha kemény vas tűrja, s ha arany gabnáját.
Pengő kasza, sarló, éles vassal vágják;
Ha aczélal védik, s nem engedik másnak;
Ha belőle sánczot vas ásóval ásnak;
Ha a vas-szerszámok nehéz mesterségek
Tűzhelyein — fényes; tiszta lángok égnek! —
A nép, melynek nincsen vassal semmi dolga:
Vagy nomád bolyongó, vagy lekötött szolga.
Hiába van tenger-aranya, ezüstje:
Rá leszen a bélyeg az arczára sütvé,
Hogy idegen ott is, ahol otthon vagyon.
Hazát nem szerez meg se jólét, se vagyon. —
Csak ki vasat forgat — az tudja igazán,
Mit jelent e szólás: „édes, drága hazám!”

Sémnek nemes népe — több, mint ezer éve
Bolyong a világon szerte-széjjel tépve.
Úzi a gyűlölség, zord előítélet —
Nagyszerű halálnál rosszabb ez az élet!

Ahól véglegesen meg is telepednék,
 Eltiltják a vastól, s lesz csak gyűlölt vendég.
 Aranyban-ezüstben könyökig duskálhat —
 De a vas-ekének szarvához nem állhat;
 Vas fegyvert viselni tiltva vagyon néki,
 Hogy hősként a harcban soha ne tűnnék ki.
 Vas szerszámhoz szintén nincsen semmi jussa,
 Csak-hogy e világot hontalanul fussa.
 Eltiltva a vastól, nem ért hozzá végre —
 A vas-munka híján gyöngül izma, vére.
 Jelleme is veszi erejét, aczélját,
 Aranyban-ezüstben látja minden czélját.
 Mind csak ezt hajhássza — ezzel s ezért játszik,
 S mit rákentek gúnyból, már igaznak látszik —
 Haszonleső faj lesz az ő, vitéz fajból,
 Minden nemessége az, hogy még fölajdul.
 Vágya vív. magasbra: lenne honfi, polgár —
 De hiába minden, ha vassal nem szolgál.

* * *

Ámde: ezer éves éjre is jön hajnal,
 Új eszmék törnek be hatalmas robajjal;
 Már divatját múlja a kegyetlen vadság,
 Átharsog a légen: „éljen a szabadság!”
 Zord tilalom immár semitát se lők be
 A vastól elmúló aranyos bünökbe.
 Szabad a zsidónak a vas ügy, mint másnak:
 Mehet még üzérnek, s mehet már kovácsnak.
 Járhatja a börsét mint rég; — vehet s adhat;
 De ha tetszik: vassal szánthat és arathat.
 Forgasson ma rőtöt — de annak idején
 Fegyvert kap, hont védni, minden zsidó legény.
 S a föld legfőbb javát, amit hideg ésszel
 Sohasem nyerni meg — most megszerzik kézzel;
 Arany nem adja meg — vasért megkapható
 A hon, a szabadság... A vas mindenható!

* * *

Az a nemes Egylet, melynek innepére
 Költővé hevített engem szivem vére,
 Mind azt, mi e rímes beszédnek nem alja,
 Ötven hosszú éve szóval s tettel vallja.
 A vasat — szerzőjét minden földi jónak —
 Ez adta kezébe a magyar zsidónak.
 Kik aranyért járták be e föld kerekét:
 Ez Egylettől kaptak először vas ekét,
 Kaszát, kapát, ásót, fejszét, kalapácsot. --
 Ez Egylet teremté a zsidó kovácsot,
 Lakatost, kőmivest, ácsot, gépészt, bognárt —
 Ez a zsidó gazdát, szántóvető polgárt.
 Nehéz volt a kezdet — hisz' a vas is nehéz —
 Amíg meg nem szokta, alig bírja a kéz.
 De el nem csüggedtek! Immáron a deli
 Zsidó a nagy pörölyt könnyebben emeli.
 Mit nem hoz meg egy nap, meghozza a másnap:
 Szaporodik száma zsidó vas-munkásnak,
 S jön a kor — hogy nincs itt, abban sem ő hibás —

Vág olyan rendet a zsidó, mint bárki más!
 S a munkás zsidónál nem magyarabb senki.
 A vas-munka az, mely nemzi — megteremti
 A hon legjobb fiát s harczaiban hőset —
 Földertült, int már a teljes egyenlőség!

* * *

Kik előtt e nagy fény sejtelve világlott:
 Ez Egyletnek minden alkotója áldott!
 S kik az alapítók nyomán hiven járnak
 S jutalmat csupán az öntudattól várniak,
 S kiknek kezén zsendült az elődök téje —
 Áldott ez Egyletnek minden vezetője,
 Minden vezetője, minden pártfogója —
 Nevüket nagy hálánk a szivünkbe rója.
 S melytől Sém fajára a szebb hajnal hasadt:
 Áldd meg zsidó kézben, Istenünk, a vasat!

A zsidók és a millennium.

Tisztelt szerkesztő ur!

Arról folyik a szó az »Egyenlőség«-ben egy idő óta: egyáltalán kedveskedjék-e, és ha igen, minő ajándékkal a magyar zsidóság a magyar hazának abból az alkalomból, hogy nemzetünk ezer év viszontagságai után ura annak a földnek, a melyet a honfoglalók a magukévá tettek.

Nos, ha mindjárt csak hypothesisnek is mondjuk azokat az adatokat, melyek szerint a honfoglaló magyarokkal egy harcziás zsidó törzs is (a kazárok) jött e hazába, mely e földet ép úgy áztatta vérével, mint a többi törzsek és a hon elfoglalásában épúgy részt vett, mint pogány fajrokonai, de az mindenestre bizonyos, hogy mi itt nem vendégek, hanem polgárok vagyunk. Mi itt nem a vendégjogot élvezzük, hanem polgárjogot gyakorolunk. Nincs hát ok rá, hogy úgy tegyünk, mint a jónevelésű fővárosi uriemberek, akik néhány hétig élvezvén valamely vidéki birtokos vendégszeretetét, — a derék háziurat, vagy a szeretetreméltó háziasszonyt némi gyöngéd figyelemben részesítik, csinos ajándékkal lepik meg — revanche-képpen.

Ilyen revanche-ra a liberális Magyarországnak nincs szüksége, mert az ellenérték reménye nélkül emanczipált bennünket és viszontszolgálatok kikötése nélkül fogja vallásunkat recipiálni. A reakzionárius Magyarországgal pedig nem vagyunk olyan viszonyban, hogy apró ajándékok (lennének bár azok mégakkora

nagyok!) megerősíthetnék köztünk a barátságot. S nem hiszem, hogy ez utóbbi irányzat meghódítható lenne a magyar zsidóság nemzeti érzületének még oly impozáns nyilvánulása, a felekezeti hála (!) bárminő monumentális ajándéka által is.

A millennium alkalmából, nézetem szerint, csak arról lehetne szó, hogy a liberális magyarsághoz való tartozásunkat a magyar nemzeti eszmékkel való összeforrottságunkat, a nemzettesttől való elválaszthatlanságunkat manifesztáljuk.

S itt felmerül a régi panasz, a régi dal régi betegségről. A zsidók Magyarországon érzületre és gondolkodásra majdnem kivétel nélkül jó magyarok s hazafiságban kiállják a versenyt a leggőgősebb mágnással s a legmókányabb gentryvel egyaránt. Nyelvtekintetében is rendkívüli a haladás, amelyet az emancipáció óta a zsidóság felmutathat s az ifjabb generáció ezen a téren is konkurrálhat már a legősibb magyarokkal. Csak az orthodox tábor német még, s a kereskedelem magyarosodik meg tartósabban és nehezebben, mint a hogy a sovíniszta magyarok, s a lánglelkű haladó zsidók óhajtják.

Nos hát a millenniumra meg lehetne a kereskedelmet magyarosítani!

S hogy az emancipált s remélhetőleg nemsokára reczipiált magyarnak ne legyen a többi polgártársaiktól olyannyira elütő neve, hát a neveiket meg kellene magyarosítani.

Ez volna a nemzet ezeréves fennállásának méltó megünneplése a mi részünkről.

Alakítsanak a fővárosban és a vidéken bizottságokat, a melyeknek feladatuk az érdekelteket a magyarosítás céljairól és erkölcsi hasznairól felvilágosítani, a czégtáblák és feliratok magyarosítása mellett az üzleti életbe, a könyvekbe és levelezésekbe a nemzeti szellemet és nyelvet bevinni, a zsidók tömeges névmagyarosítását eszközölni.

A millenniumra mindnyájunknak magyaroknak kell lennünk.

S ha magyarok leszünk, akkor szabadok is leszünk.

Szabadka, 1892 április havában.

Dr. Milkó Izidor.

Templomot a hívőknek.

„A nya és erősség Izraelben“ Ezzel a bibliai czimmel illetük lapunk előző számában a pesti izraelita hitközséget, felemlítvén róla, hogy mennyire feladata magaslatán áll, midőn annyi ezer szegény embernek lehetővé teszi az ünneplést; hogy mennyire átérezte és átértette hivatását, midőn azokat, kik el nem járhatnak érte, felkeresi adományával; hogy hálát és szeretetet kelt annyi elkeseredett és kétségbeesett szivben a tán elfelejtett apák hite iránt; hogy nem csak jótéteményt gyakorol busásan, de ápolja, ébresztgeti vele egyszersmind a hitet, a vallásos érzést. Erre és arra az adatra támaszkodva, hogy pusztán a drága ünnepi kenyérből 20.000 kilót osztott szét a szűkölködők közt, nem joggal nevezhetjük-e hitközségünket anyának és erősségnek Izraelben?

És mégis épp ezzel a czimmel támadtak e sorok írójának szent ünnepünkön a hivekkel tömött dohányutcai templom bejárata előtt. Itt az az ur, szólottak többen, — de a világért sem olyan hangon, mintha ovációban akartak volna részesíteni — ki anyának, erősségnek híreszteli a hitközséget; tessék tőle megkérdezni, hogy mostoha anyát értett-e, ki a gyermeket be nem bocsájtja az apa házába, vagy olyan erősséget-e, melyet ostrommal sem vehetnek be — a saját katonái? Tessék csak az urnak kiszólítani azt a magasztalt előjáróságot, nézzenek itt szét: ez a száz meg száz ember, kik itt szorongnak, s kik imádkozni jöttek ide, de akik a templomba be nem férnek; az a száz meg száz ember, kik már visszafordultak, kik szintén imádkozni jöttek, de akik inkább káromkodásra fakadtak, midőn látták, hogy a templomba be nem juthatnak: nem élő vádat képeznek-e mindannyian a hitközség eljárása ellen, hogy a hívőket, imádkozni akarókat isten házatól elvadija? Miért nem építenek templomot?

Nem tehetek róla; a gúny, a szemrehányás fájt, de jogos volt. A kedves felszólításnak, hogy hívnam ki kissé a templomból az előjáróságot, nem tehettem ugyan eleget, mert e célra első sorban be kellett volna jutni tudnom oda, a mi absolute lehetetlenség volt, ami azonban nem változtat azon a tényen, hogy a hivek ezrei ünnepnapon templomba nem juthatnak és minthogy a jegy felmutatását csak a két főünnepen követelik, míg egész éven át mindenki mehet templomba, ki csak beléfér, megtörténik bizony, sőt rendszeren az történik, hogy épp a hitközség tagjai, és olyanok, kik templomszékek tulajdonosai, rekednek ki az imaházból.

Évről-évre, nem, ünnepről-ünnepre nagyobbodik azok száma, kik templomba be nem juthatnak, a rombach-utcaiba épp oly kevéssé, mint a dohány-utcaiba, a hitközség azért 20 esztendő óta nem emelt új imaházat. A hitközségnek nagy feladatai vannak, nagy feladatokat teljesít is; de nem lehet nagyobb, nem lehet szentebb feladata, mint az, hogy lehetővé tegye a hívők-

nek, hogy Isten házába, ha oda elmenni akarnak, el is mehessenek. Roppant áldozatok árán ébresztenj igyekszik a hitközség a vallásos érzést, és ezen a téren, ezt meg kell adnunk, a legszebb eredménnyel működik, ezt bizonyítja a templomba menni vágyódók folyton nagyobbodó serege is, mikor azonban a hívők a hitközség által bennök keltett érzéseknek eleget is akarnának tenni, akkor jönnek rá, hogy a templomba járás vágyát felkeltette ugyan bennök a hitközség, templomról azonban nem gondoskodott, hol annak a váagnak eleget is tehetnének.

A hitközség — ezt hozzák fel rendesen — mely a lefolyt két év alatt félmillióba került kórházat, 100.000 forintba került községházat emelt, nincs abban a helyzetben, hogy ismét félmilliót — mert hogy a pesti hitközség csak félmillió templomot építhet, az evidens — költsön új templomra. Nos hát, ez nem áll, és a világot sem annyira evidens az, hogy csak félmillióba kerülő templomot építhet a pesti hitközség. Se a bécsi, se a berlini zsidó hitközségnek nincsen például temploma, mely vetekedhetnék a mi páratlan dohány-utczai templomunkkal, azért mind a két hitközségben az utolsó 4 évben több templom készült, melyek egyike sem került félmillió forintba, (a bécsi czirkus-utczai gyönyörű templomot nem a nagyhitközség építtette) de a melyek igenis véget vetettek olyan botrányos állapotoknak, minőkön nálunk évek óta minden ünnepen épülhetünk. Van egy remek templomunk, párja nincs kerek e földön, elégedjünk meg ennek a pompájával és építsünk kevésbé ragyogó, de jó tágas templomot, hogy kielégíthessék jámbor vágyukat, fohászkothassanak Istenhez azok is, kik most ilyen lelki fölemelkedésben nem részesülhetnek.

A templom kérdése előreláthatólag szőnyegre fog kerülni a legközelebb tartandó hitközségi választmányi gyűlésen. Óhajtjuk és óhajtják a hivek ezrei, hogy az ügy a megvitatás stadiumából lehetőleg gyorsan a valóság felé közeledjék. „En cibur óni“ azaz község soh'sem szegény, hangzik egy talmudikus szentencia. Különösen áll ez, ha a község, mint pl. a mienk, — hál' Istennek! — csakugyan nem olyan nagyon szegény. De még ha az volna is, templomot még akkor is kellene építenie, ha oly égető szükség volna rá, minővel tényleg szemben állunk.

Sz. M.

— **A családjog codificálása tárgyában** enquéteznek az igazságügyministeriumban a minister megbízásából készült javaslat felett. Nem szükséges külön hangsúlyozni a készítendő törvénynek fontosságát felekezetünkre nézve, ha figyelembe vesszük azt, hogy ezen törvény lesz hivatva az összes felekezetek házassági jogát is szabályozni.

Megbizható forrásból jelentik, hogy a ké-

sztitendő törvényben alapelvül elfogadták, hogy a házasság polgári jogviszony. Ez alapelv folyományaképp a házasság minden tekintetben polgári házasság lesz, és a minden magyar állampolgárra egyaránt érvényes magánjog szabályai szerint nyer megítélést.

Ami a házasságkötés alapját illeti, a javaslat akképp kívánja a felekezetek igényeit kielégíteni, hogy rendszerint a házasság megkötése az egyházi hatóság, tehát a felekezeti lelkész előtt fog történni, mely functiójában a lelkész mint az állam megbízottja a polgári törvény alapján jár el. A javaslat egyuttal megszünteti a felekezeti különbséget, mint házasságtiltó akadályt. Az esetben tehát, ha a különféle felekezetekhez tartozó egyének szándékoznak házasságot kötni és a lelkész az ily házasságnál való közreműködését megtagadná, a házasulandók a polgári hatóság előtt kötik meg a frigyét.

A jogerős bírósági ítéletben a házasság végleg felbontatik és a felek új házasságra léphetnek. Amennyiben a felekezetek lelkészei az ily elválást véglegesnek nem tekintenek, és azon feltől, aki új házasságot kötni szándékozik, még az egyházi válást is megkivánnák, az esetben jogában fog állni a félnek a lelkész e kívánatát megtagadni, és a házasságot a polgári hatóságok előtt megkötni.

Nagyjában felemlítettük itt a készülő javaslatnak a házassági jogra vonatkozó intézményeit, melyek, mint már hangsúlyoztuk, mélyen bevágnak felekezetünk életébe.

Nem szándékozunk most véleményt nyilvánítani a javaslat álláspontja felett mindaddig, míg az hiteles alakban nem jut a közönség kezei közé.

Egyet azonban el nem hallgathatunk, és ez az, hogy nem csak felekezetünk iránti tekintetből, de a készülendő javaslat érdekében is nem egészen felesleges lesz, ha a zsidók házassági jogának szabályozásánál a zsidó házassági jogot ismerő illetékes szakkörök véleményét is meghallgatják és figyelembe veszik, annál is inkább, mert a javaslatot tárgyaló bizottságba a minister felekezetünk számos kiváló jogásza közül egyet sem hívott meg. (A—s)

Mit mondott a hal?

Mert hogy mondott valamit, ki oly hitetlen, hogy ebben kételkedjék? De azt igenis az első perctől fogva kételkedéssel fogadtuk, hogy egy szimpla „ajvé“-val elégedett volna meg, mint ezt a napilapok konstatálták. Hogy „ajvé“-t mondjon valaki, ahhoz nem kell halnak lennie és hal létére felszólalnia, különösen akkor, mikor az orthodoxia oly kiváló férfiának kerülhetett a konyhájába.

Tisztelet-becsület a nagy jámbor szakácsnének, de ő maga sem állítja biztosan az „ajvé“-t. Szerinte a hal francziául beszélt; ő, már t. i. a szakácsné, nem ért ugyan francziául, de minthogy a hal beszédét sem értette, ergo francziául kellett annak diskurálnia. Az „ajvé“-t csak ráfogták a boldogtalan halra, hogy elitkolhassák azt a rettenetes szót, mely szájáról elcsendült.

Az „ajvé“ dehogy keltett volna annyi rémületet és feltűnést. Hisz' hányan kiáltanak szegények „ajvé“-t, anélkül, hogy rájuk hederitenének. Az ilyeneket rendszeren a „neologok“-hoz utasítják, de nem — temetik el a világról sem. Végtére bizonyos, hogy a ki „ajvé“-t mond, az i n g y e n -temetést kér. Mást kiáltott a hal és reporterünk érdeme, hogy a dolog titok nem marad.

Mikor ugyanis a jámbor bábit és a szent táltosok, kik a házban és a ház körül laknak, megtudták az esetet, összeültek, de cseppet sem csodálkoztak. Mind-egyik tudott több hasonló esetet, mik mindannyian jámbor orthodox emberek házában fordultak elő. A „frime Channe“ nagyanyjától hallotta, hogy ennek a házában egy tinó elkukorékolta magát. A beszéd összeült, a tinót levágták, de husából nem ettek, hanem tisztességgel eltemették. Ugyanez történt légyen egy ökorrel, mely Drohobitszon a „Malke mit den bezen Maul“ nagynénje házában formális beszédet tartott. (Ilyen esetek állítólag ma is történnek.) „Jente de rebeczen“, ki nagy tudománya révén tett nevére szert, oda magyarázta a dolgot, hogy ilyen nyilatkozásokra az állatokat a beléjük került vallástalan emberek lelkei bírják. Az által, hogy az ilyen állatot eltemetik, a lélek felszabadul, azért kerülnek ezek jámbor orthodoxok házába és azért kötelesség e halat is az orth. temetőbe tisztességesen eltemetni.

El kell temetni, szólalt erre fel egy híres szentektől származó táltos, kinek szavát respektussal hallgatták, de vegyék tudomásul, hogy halakba csak vallásos és igazi orthodox emberek lelkei kerülnek, kiknek itt még valami végezni valójuk van. A halat héberül dag-nak (דג) hívják, megfordítva „gad“-nak (גד) hangzik, gad pedig üdvöt, boldogságot jelent, mint írva van: (גד גב) jön az üdv. (I. M. I. 30. 11). És mert a gad számértéke egyenlő 7-tel, (a ד=3, a ג=4) azért olyan fontos szám a hét!!!

A pontok és felkiáltójelek itt azt jelentik, hogy a szent ember beszéde hirtelen megszakadt, az arczok az ijedtségtől szint váltottak, a térdek egymáshoz ütőd-

tek, egészen úgy, mint Balsaczar lakomáján, mikor az irókéz a falon megjelent. Rettenetes dolog történt. A hal ismét felszólt és a mit mondott, a rémületet az okozta. Tisztán, érthetően hallották: Receptio! még a felkiáltó jel is a fülükbe csengett.

Rebé reb Jaszefféb, szólalt fel a leirhatatlan consternatio közben a táltos növekvő auctoritását rossz szemmel néző egy második augur, rebe reb Jaszefféb, hazug a te tudományod. A hal neolog; orthodox lélek ilyenre hogy vállalkoznék? Receptio! tudod, mi az a receptio? Megmagyarázta a püspökladányi szent, mindnyájan hallottuk: „Met auszsmaden de gancze medine, dosz iz de reception!“ Nos, lehet ez a hal orthodox? Nem. Az országos iroda machinatioja az egész, mely Sátántól valami neolog lelket bérelt, melyet e hal alakjában e szent házba juttatott, hogy mindnyájunkat elcsábitson.

De mit tegyünk? kérdé kétségbeesetten Borech Melatsche; szentelt orthodox földbe csak nem temethetjük ezt a neologot, mikor írva vagyon, hogy rosét ne fektessenek czadikim mellé. Hisz halottjaink megszöknek, ha ez ott elkiáltja magát, hogy: Receptio! De a neologoknak sem lehet kiszolgáltatni, mert ezek képesek az egész dolgot el sem hinni, meg aztán kapitalist csinálhatnak belőle; ha hallani fogják, hogy még a halak is receptiót kiáltanak.

Azt teszszük, döntött a felülkerekedett augur, hogy temetőnk közelében — mert hát ha a közelség által idvezül — roppant mély sirt ásunk, hogy kiáltása fel ne hallják, és oda temetjük a gonoszt.

És úgy lön, a mint mondá.

—csi—sa.

Por és hamu,

(Barátaim s jó embereim emlékezete Irla: Ágai Adolf. 1892.)

Künt milliárdnyi sugárban szórja szét melegét a nap vakító gömbje, s életet csal a száraz göröngyökbe, a kopasz fákba s a sivár kedélyekbe. Langyos tavaszi szellők pajzánul dudorásznak vig nótákat új életről, új boldogságról s én félrevonulva a felém csapó zajtól, fénytől, sürgés-forgástól a halottak csendes országában barangolok. Süppedő sirdombokon, korhadó siremlékek között viz utam és oly jól esik ez a barangolás. Nem az elmulás fájdó emléke bántja szívemet, most is látom azokat, akik e sirok alatt örök álmukat alusszák, most is hallom hangjukat, csodálom jellemök nemességét, lelkök erejét és gyengeségét.

Ágai Adolfnak »Por és hamu« feliratu kötetét olvasom. Huszonhat elhunyt jelesünkről van benne visszaemlékezés Huszonhat jelesünkről, kik vagy a politikai harc terén, vagy a költészet berkeiben, vagy a jótékony mezején gyűjtöttek babérokat, hagytak hátra leg elettel említett nevet. Nem száraz életrajzok ezek, melyek egymásutánban felsorolják az élet lázisait, kiemelkedőbb eseményeit. Valóságos kis mozaik mi

egyik visszaemlékezés, sok százféle tarka kövecskéből összerakva s átszőve a keresetlenség aranyos román-czával. Ágai valóságos mester abban, hogy egy-egy vonással az illetőnek egész jellemét, gondolkodásmódját plasztikusan ki tudja domborítani. Kevés szóval, humorának verőfényével világítja meg a szív legtitkosabb rejtekeit, s egy-egy kedves apróság elbeszélésével sokkal jobban megérteti velünk, hogy mit veszítettünk az elhunytban, mint nagyhangu frázisokkal. Ép ezért olvassuk oly szívesen mindazt, amit Ágai ír.

Elhunyt jóbarátainak, jóakaróinak sírjára helyezett Ágai e könyvével maradandó koszorukat. És e koszorúk nincsenek csupán sötétzöld thujákból, szomorufüz-lombokból összefonva, hanem közibük vegyülnek a rét mosolygó, tarka virágai is, melyeket napsugár derüje is bearanyoz. E mellett Ágainak mesteri nyelvezete, minővel újabb íróink közül egy sem dicsekedhetik, sokban hozzájárul ahhoz, hogy mindazt, amit a könyvben találunk, bár a halottak bús országáról szól, igazi élvezettel olvassuk.

Nagyok és kisebbek elegy kerültek a könyvbe Deák Ferencztől kezdve egészen Tóperczer Jánosig. De mindegyiket egyenlően igaz szeretettel s lelkének melegével írta meg s mi mindannyit igaz szeretettel olvassuk is. »A kisebbek — mondja előszavában Ágai — az enyéme! Akik életem egy darabját vitték magukkal a sírba. Együvé foglaltam őket, mielőtt végkép meghalának. Nagyok, aprók együtt: akinek jártam fényes árnyékában s a kinek ültem lábainál — a kit barátul fogadtam s a kinek éreztem keze melegét.« S valóban Ágait az elhunytak mindegyikéhez vagy a barátság köteléke vagy a tisztelet és hála fűzte. Együvé kerültek e kötetben Arany, a nagy epikus, Hugó Károly, a megtévelyodott szerencsétlen drámaíró, Győri Vilmos, az aranyszájú pap és író, Ritz Pali, a hegedűnek nagy mestere, Isó Miklós, a zseniális szobrász, Bókai János, a hírneves gyermekorvos és sok más, kiknek életutjaik olyannyira elágazódtak.

Alljon itt a sok közül Balogh Kálmánnak, az elhunyt nagy orvostudósnek megemlékezéséből néhány epizód:

Kálmán — írja Ágai — az ő vérengző elbeszéléseivel csak azt érte el nálam, hogy szinte meglepődéssel, a fonák büszkeség egy nemével hallgattam őt; mert, úgy gondolkodtam gyerekésszel, a rablőgyilkosságához nagy bátorság szükség ám Majd a Krisztus keresztrefeszítését lobbantotta a szememre, a mire még akkor nem bírtam azzal visszavágni, hogy hiszen azt a fenséges social-demokratát, ha ma járna körül téríteni, legalább is becsuktnák. De mert a só-kontra könyvei között nem volt benne sem Strauss David, sem Renan, tehetetlen dühömben földhöz teremttem azt a kis fiút. Az Istóczy előtt vagy harminczkét évvel keletkezett ez a fia-antiszemizmus bizonyára nagyon elkeseredett harcokra vitt volna, ha egy bús téli nap egyszerre csak

meg nem szólalnak a huszárok trombitái, nem pereg a dob a szolnoki nagy-utcán s nem rohan le a magyar sereg Debreczen felé. Másnap reggel komoran jött be Fazekas Rajmund és tudunkra adta, hogy vége az iskolának, mehetünk haza — ő maga a honvédséggel tart: lesz papjuk vagy lesz közvitéz, mert veszedelmében a haza! — és keskeny fehér arcán leszaladt a köny, szomorúan tömködté tele vékony orrát a sárga tubákkal, aztán mintegy megerősítésül nagyot csettentve a mutató s középső ujjával, így szólt: »megyek!« — Megyek én is! mondá osztályunk legvénebb legénye, a tizenhat éves Gulyás Miklós, tompa hangon és kemény elhatározással. — Megyek én is! riadtam fel én. Tudok löni! (A vár alatti szőlők alatt az őszszel lelöttem két tyukot, a vezensyi határban meg egy varjút) Megyek én is! Testi erőmmel koromat felülhaladt fiu voltam én akkor s az este láttam magamnál csekélyebb gyereket, a ki a század dobosa volt. Mért ne lehetnék katoná én is? Nagy és ünnepélyes pillanat volt az. A többi tanuló-társaink, aprók mind, a templomtérré szolgáló ablak fülkéjében egy csomóba verődve, tágra nyílt szemmel néztek bennünket s hallgatták vitézi beszédünket. Legapróbb volt közöttük a halovány kicsi Kálmán, a ki nagy izgatottságában beszélni akart, de csak érthetetlen szótöredékeket motyogott.

Este aztán a szomszédos Abonyból átjött az én édes anyám, fogta fülön az ő vitézlő fiát s vitte haza: »Macskafark való a te kezédbe, nem puska!« mondá otthon apám.

Vagy huszonkét évvel később az Eggenberger-féle könyves boltban látok egy természetes, dombos elejű urat, a mint löki be az ajtót, nagyot fúva megáll a küszöbön, s aztán potroha miatt szétvetett vaskos lábakkal kettőt lépve a pulpitus felé, szemüvegét a homlokábatolja s jelenti, hogy: »ma nyílt meg a bodega, megyünk spanyol borra!« Hosszan néztem. Ő is, lerántva öldökeit az orra tövébe, kezdett vizsgálni, aztán vig rikkánással nyujtotta felém jobbját.

— Hisz te vagy az Dolifante! (Ez volt az én pajtási nevem az iskolában.) Alig változtál meg. Ugy-e nem ismeresz rám? Balogh Kálmán vagyok, a szolnoki.

Még egyszer végig szalajtottam rajta a szememet.

— Az a nápcz, az a sápadt fiucska? Az a hebegős . . .

— Az, az! Nincs különben.

S hogy tanárnak czimezték a környülállók, derengett föl csak az elmémbe annak tudata, hogy hiszen ez az a híres magyar tudós, aki a nagy Köllikerrel is polemizált — ha jól emlékezem, a lob támadásának módjáról — szerzője azoknak a rengeteg, magánál pohosabb orvosi tankönyveknek . . . ez a vastag bácsi . . . nem az a tehetetlen.

Pedig úgy volt.

A mi első sorban megütött, az, hogy nem dado-

gott. Beszédje simán ömlött; nagyritkán, s akkor tán csak én vettem észre rajta azt a glottisgörcsöt, mely gyerek-korában szinte fojtogatta. Hát csakugyan jól jövendölt Fazekas Rajmund: mint Demosthenes, ő is kinevette magából a hebegést. Csakhogy nem feszülettel járt a hősök, hanem világító szövétnekkel ifju hallgatóinak élén

— Antiszemita vagy-e még Kálmán? — kérdelem, hogy az épp akkor felkapott ujkori jelzővel faggassam. Mosolyogva rázta meg nagy fejét.

— Hogy először metszettem bele scalpellummal egy zsidónak holttestébe, meginogtam. Hiszen szakasztott olyan veséje, szive volt annak a zsidónak is, mint közülünk akármelyiknek. A görcső azonban teljesen megtérített. Hogy a zsidó agyvelő gyrusai (tekervényei) élesebbek, ez a mi hibánk. Rászoritottuk, hogy jobban fejleszsze.

Csakugyan, mentül vadabbul csapongott az antiszemitizmus, Balogh annál jobban védelmezte a zsidókat: »A legjobb diákjaim!« S hogy egy papagály-orru, boldogtalan »ójtott lábú« medikus érdekében jártam nála — istenadta kandidátusa remegett a rigorosum gondolatától, mert hisz' ekkora orral csak rá nem szabadíthatják az emberiségre! — Kálmán megnyugtatót. »Azt lássam, hogy dolgozott, majd aztán lesz rá gondom!« —

Az egész vaskos kötetet kellene leírnom, ha az érdekes részeket idézni akarnám. Mindegyik mondaton meglátszik Ágai kedves humora, kellemes előadása és jóízű, szép magyarsága. S ha az egész kötetet végig olvastuk, megismerkedtünk még valakinek élete pályájával, Ágai Adolféval. Csak a sorok között lehet kibetűzni s mindenki velünk fog tartani, ha azt állítjuk hogy változatos és érdekes, mint kevés íróé.

Dr. Feleki Sándor.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése **április hó végén** lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Egész évre 8 frt — kr
fél évre 4 frt — »
negyed évre 2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre 7 frt — kr
fél évre 3 frt 50 »
negyed évre 1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczi körút 21. sz.

Hazai hírek.

— **Freystädtler-gymnázium** lesz a neve a középiskolának, melynek létrejöttéről elsőként hírt adtunk lapunk előző számában, de a melynek alapítóját nem neveztük meg. Azóta kiszivárgott, hogy kövesgyüri Freystädtler Antal lovag, tekintélyes nagybirtokos a nagylelkű alapítványozó, a mi a valóságnak meg is felel, de a lapok által közzétett, s az alapítás módozataira vonatkozó adatok nem egyeznek a tényekkel. Az ügy még nincsen tökéletesen befejezve, míhelyt az lesz, ismeretnii fogjuk az összes dátákat. Itt csak azt akarjuk megjegyezni, hogy, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban, hol az alapítványt bejelentették, örömmel üdvözölték azt és dr. Berzeviczy Albert, a fennen gondolkodású államtitkár egyenesen kijelentette, hogy ideje, hogy a zsidók is elmondhassák, hogy az ő részükről is állítottak fel középiskolát. Sok szemrehányásnak fog az új intézet véget vetni. A zsidók rosszul tették, hogy ilyenről már előbb nem gondoskodtak. — Ezuttal még csak azt említtük meg, hogy a nemes alapító egy ötagu bizottságot jelölt az alapítvány intézésére, a mely bizottság vezérő bizottsága marad a majdan felépülendő gymnáziumnak is. E bizottságnak elnöke dr. Kohn Samucl, a pesti izr. hitközség jeles rabbija, kinek a szép alapítvány létrejöttében kiváló érdemei vannak.

— **A magyar izr. kézmű- és földmívelési egyesület** új elnöke, Dr. Neumann Ármin országgyűlési képviselő vezetése alatt mondhatni új életre kelt. Rövid elnöksége alatt az egyesület 350 taggal szaporodott, (a tagok száma most 1071), az intézményt népszerűvé tette, kezdenek vele foglalkozni, és iránta mindinkább nagyobb érdeklődés támad. Az egyesület, mely nem csak a multban teljesített nagy missiót, de a melyre még ma is nagy feladatok várnak, különösen, ha, mint ezt a vezetés tervezi, kibővíti működési körét, f. évben fogja 50 éves jubileumát megülni. Erre nagy előkészületeket tesz és a csak később tartandó ünnepélyek egyik előhírnöke volt a f. április hó 10-én tartott hangverseny. Azt mondják, csak félve láttak hozzá a szokatlan kísérlethez, de konstatálhatjuk, hogy az minden várakozáson felül sikerült. Érdemeket szerzett körülötte különösen a derék és minden nemes iránt lelkesedő Tenczer Pál, ki oly gárdát nyert meg a közreműködésre, az ünnepély emlékezetessé tételére, mely összeállításában valóban párját ritkítja. De sem Ágai Adolf, sem a közreműködő művészek, kik között oly nevekkel találkozunk, minők a Popper Dávidé és Ney Dávidé, (Dávid és király mind a kettő, az egyik az ének, a másik a zene birodalmában) semmi fizetést, semmi ajándékot el nem fogadtak, és mégis úgy működtek, mintha ettől a concerttól függne jövőjük, hírnevük. A fénypontot természetesen az Ágai által ez alkalomra írt és felolvasott remek költemény tette, melyet a híres író közzétételre

egyedül lapunknak volt szíves átengedni és a melyet olvasóink jelen számunk első helyén találnak. Iránytjelző mű az, melyet hazánk akárhány vidékén könyv nélkül kellene megtanulniok, lelkükbe vésniök hittestvéreinknek. Művész hírnevének megfelelt Thoman István is, a zongora e kitűnő mestere, szintugy Szilágyi Arabella urnő. Glasner Irén k. a. dilettans, de igazi művészi hegedűjátékával a válogatott közönséget frenetikus tapsra ragadta. A közönséget a fővárosi zsidóság színe-java szolgáltatta. A bevétel 1132 forint volt.

— **A kultusvita és a receptió.** Mint a „Pesti Hírlap“ értesül, a vallás- és közoktatásügyi ministerium költségvetésének küszöbén álló tárgyalásán föl fogják a zsidó vallás receptiójának kérdését is vetni és az egyházpolitikai kérdések kapcsán avval is foglalkozni fognak.

— **A pesti Chevra-Kadisa** május hóban választja újra előjáróit, választmányi- és képviseleti-tagjait. Reusz Károly elnöklete alatt megalakult e célra a választási bizottság, melynek elnökeül Adler Lajos hitközségi előjárót, alelnökeül Fleischl Józsefet választották meg. A vezérlő férfiak, kiknek regimje alatt a Chevra-Kadisa ugy tagjai számára, mint intézményei és jótékonyági tényeire nézve a legnagyobb e nemű egyesülete a világnak, kétségkívül újból fognak megválasztatni. A Chevra-Kadisa páratlan elnökéről, ki 18 év óta áll az intézmény élén és ki lelkében összeforrt vele, mert minden érzése, gondolata övé, megemlítjük itt, hogy f. év jomkippur napján tölti be 80-ik évét. Ezt ugyan senki sem hiszi, ki fiatalos hévtől, buzgóságtól átlengett működését szemléli, ő maga azonban mi feltűnőt sem talál ebben. A nyolczvan évesek szerinte még nem öregek, mert fiatalságukat a mostanitol nagyon is elűtő korban éltek, annál több az öreg a mostani fiatalság közt. A férfikor java, melynek a szeretve tisztelt elnök saját hite szerint csak most lépte át küszöbét, hogy még soká, soká tartson, minden tisztelőjének — és tisztelője mindenki, ki ismeri — igaz kívánsága.

— **Alakuló községkerület.** A Veszprém és Fejérvármegyéből álló XI izraelita községkerület f. év május hó 18-án tartja meg alakuló gyűlését Székesfejérvárott az izr. vallásközség tanácstermében, melyen dr. Ligeti József ker. elnök fog elnökölni. A gyűlésen a következő hitközségek lesznek képviselve: Veszprém megyéből: a veszprémi Rosenthal Nándor, Rothauser Mór és dr. Sándorfi Miksa, — Enying: Wertheimer Ármin, — Balaton-Főkajár: Herzog Jakab rabbi, — Siófok: Fleischmann Ignác elnök, — Devecser: dr. Pollák József; — Fejérmegyéből: a sz. fejérvári: dr. Ligeti József, dr. Neumann Bernát hitk. elnök, dr. Halász Ignác, Frankl Samu, — Móór: dr. Heumann József, — Kajászó-Szt.-Péter: Krausz Mór, — Duna-Pentele: Kainer József, — Rác-Almás: Bruck Arnold képviseleti tagok által. — A községkerület községeinek egy része eddig nem jelentkezett és így valószínűleg távollétével fog tündökölni, ami elég hiba. B—i

— **A temesvári hitközség tisztujítását** a hitközségi tagok rendkívül nagy érdeklődés mellett

folyó hó 17-én Weisz Herman bizottsági elnök vezetése alatt ejtették meg. Elnökké Buziási Eisenstädter S. Ignác kir. kereskedelmi tanácsost, a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnökét, a temesvári Lloyd-társulat első igazgatóját, újból egyhangulag és pedig ezuttal nyolczadszor választották meg. A jelenlegi elnök 21 év óta áll a hitközség élén, mely felvirágzását az ő fáradhatlan törekvéseinek köszönheti. Előjárósági tagokká a következők választattak meg: Adelsberg Leo, Bruck Simon, Bartha Ignác dr., miskolczi Gottlieb Ferencz, Herz Dávid, Frommer Miksa, Klein Salamon, Kohn Sándor, Keppich Henrik dr., Knöpfmacher Gerson, Löwenbach Jakab dr., Naschitz Simon, Recht Manó, Spitzer Jakab, Schwimmer Simon, Schwarz Mark, Sternthal Salamon és Weisz Hugó. A megejtett választás után a választási elnök vezetése alatt a képviselőtestület testületileg jelent meg b. Eisenstädter lakásán, a hol Kohn Sándor üdvözölte az újból választott elnököt, lendületesen méltatván a kitüntetett nagy érdemeit, melyeket nemcsak a zsidóság és az általa közel egy negyed század óta vezetett temesvári izr. hitközség körül, hanem Temesvár város közéletének minden ágában szerzett, és melyekkel nemcsak hitsorsosainak, hanem összes polgártársainak legnagyobb háláját és mély tiszteletét, valamint Ő felsége a király legmagasabb többrendbeli elismerését és kitüntetését kérdelemte. A megtisztelt hosszabb beszédben köszönte meg a bizalmat és kérte az előjáróság további támogatását. Egyebek között a község házának megfelelő iskola-helyiségekkel és tisztviselői lakásokkal való kiegészítésére irányzott actiót helyezett kilátásba és ezen célra ezer forintot adományozott.

— **Hitközségi tisztujítás Máté-Szalkán.** Szalkai Schwarz Jakab, a volt h. elnök, majd utána Rottenstein H. II. elnök és Feldmann Ármin pénztáros leköszönése folytán — mint levelezőnk írja — folyó hó 17-én részleges tisztujítás volt Máté-Szalkán. A leköszönések következtében nehéz és válságos helyzetbe jutott a hitközség, melyet az orth. iroda által bujtogatott vidék elszakadása is fenyegetett. Az ellentétes irányzatok kibékítésére az új elnökválasztás látszott az egyedüli kivezető utnak. De a volt elnök ismételt egyhangu megválasztatása daczára sem fogadta el az újra felajánlott tisztséget. Végre folyó hó 17-én a nehezen nélkülözhető volt elnök helyébe Keller Adolfrá, néh. Schwarz Mór és szalkai Schwarz Jakab sógorára esett a választás. A választást annál szerencsésebbnek tartják, mert a leköszönő Rottenstein H. alelnököt és Feldmann Ármin pénztarost újból megválasztották. Az új elnököt f. hó 17-én lelkes ovatiókban részesítették.

— **Zsidó tiszti ügyész.** Komáromban a városi törvényhatóság f. hó 13-ikán tiszti ügyészt választott. Az állásra hárman pályáztak, kik közül a bíalom Vásárhelyi Domokos dr.-t, az izr. hitközség elnökét, emelte az első rendű városi hivatalba

— **Halálozások.** Mandl Antal, a fővárosnak egy köztisztelőben állott alakja f. hó 18-án 75 éves korában jobb létre szenderült. Halálát igen kiterjedt család és számos tisztelője gyászolja. F. hó 20-iki temetésén a gyászházban Wahrmann Mór elnökkel élén az egész hitközségi előjáróság, a chevra-kadisa előjárósága, Schossberger Zsigmond br., t. Schossberger Henrik, perzsa főkonzul, h. Deutsch Bernát, Schweiger Márton stb. jelentek meg — Komáromból Schlesinger Ignác, városi bizottsági tag, a függ. és 48-as pártal-elnökének, f. hó 11-én történt elhunytát jelentik. A megboldogult, mint évek hosszú során át volt hitközségi képviselő-testületi tag, a hitközségi életben is tevékeny részt vett. Elhunytát nagy család, a munka emberének számos tisztelője, s különösen a szegények gyászolják. Vagyoni viszonyai lehetővé tették, hogy a szegényeket bőkezűn segítse, amit meg is cselekedett mindvégig esőndesen, titokban, igaz zsidó szívvvel. Temetése szokatlan nagy részvét mellett folyt le f. hó 13-án. Az utolsó tisztességet a város színe-jáva felekezeti különbség nélkül megadta. Tuba János a város orsz. képviselője, Tátray József polgármester stb. szintén ott voltak a temetésen. Gyászbeszédet az ünnepre való tekintetből nem lehetett tartani.

— **A győri és győrszigeti »Nichum ave-lim-egylet»** mely a község szegényebb tagjait a 7 első gyásznapon segítse, hogy azok a zsidó gyászörvényeket megtarthassák, f. hó 14-én tartotta meg Győrben 25-ik évi közgyűlését. Az egyletnek egyik alapítója és első titkárja Murányi Ármin dr. ügyvéd, irótársunk volt, akit a közgyűlés most halálból disz-tagjává választott.

— **Eljegyzés.** Csillag Károly dr. szabadkai ügyvéd, a Bolond Istók Verbőczy Aladárja, eljegyezte Braun Florak, a-t Szabadkán.

— **A fizetési meghagyásokról szóló törvényjavaslat** tárgyalására egybehívt 8 tagú bizottságnak Jellinek Arthur dr. országgy. képviselő is tagja

— **Margit.** (Egy kis »teleplezés«.) Egyre szélesebb körben keltenek föltűnést a napilapok s a szépirodalmi folyóiratok azon gyönyörű tárczacikkei, melyeknek szerzőjét csupán amaz egyszerű, szép nőnév jelzi. E dolgozatokban pezsgő szellemmel párosult kedves lányi-asság tűzi a toll hegyére modern ifjaink számos félszegségét, de annyi bájjal, és szeretetreméltó keccsel, hogy bizonyára még azok is elvannak tőle ragadtatva, kiket a jól irányzott gúny finom nyilai érnek. Mi férfiak a tollforgató hölgyekről általában és nagyjában ma is azt valljuk, amit egy régi német poéta (Weisser) ilyenformán fejez ki:

Versel, drámát össze-vissza
Kötetszámra irsz, Clarissa;
Tisztelet a jobb-kezednek,
De a h a l t hadd csókolom meg!

— azonban készörömet hódolunk meg a jobb-kéznek is, ha egy-egy nő nemcsak a társnői sorából válik ki, hanem az illető irodalmi faj hivatott művelői közül is kiemelkedik. Azt a sajátos műfajt, melyet nagymestere, Agai Adolf a tökéletesség igen magas fokára emelt, s a

melyben tehetséges epigonok is többen arattak szép sikereket, írónőink ezideig nem kultiválták — s Margit most egy csapással hódított tért magának a szellem és kellem e derűs éghajlatu tartományában. Az elbeszélőirodalom, illetőleg a versés költészet szomszédos mezején újabban feltűnt Tutsek Anna és Czöbel Minka mellé méltóképpen sorakozik. Oh, az ilyen kollegákra még büszkék is vagyunk, mi férfiak, akik irunk. Akadnak az életben egyes női jellemek, akikben a legélesebb ellentétek elbájoló harmoniába olvadnak össze: büszkék és emberszeretők, mélyérzésűek s pajzánok, érzékiek s szüziesek. Ilyen anyagból kell lenniök az írónőknek, ha hivatottságuk isten kegyelméből való. Ilyennek képzelem én »Margit«-ot is, akinek tárczái mind élénkebben ragadták meg figyelmemet és nem nyughattam, míg ki nem fürkésztem, ki lappang az igénytelen név mögött. És most elárulom, hadd tudja meg a közönség is legújabb kedvencze kilétét. »Margit« nem más, mint Fuchs Margit, leánya Fuchs Lajosnak, a budapesti előkelő társaság szellemességéről és tudásáról ismert és nagyra-becsült tagjának Fuchs Lajos fiatalabb éveiben maga is nem egy közleménnyel gazdagítá a humoros irodalmat, kivált a »Borsszem Jankó« hasábjain (Wewrewsshegyy Dávid legelső levelét Tojáss Dánielhez is ő írta). Im a lelki bájak s a testi kellem Páris-almája [(e sorok írója »Margit«-ot még sohasem látta, de akik ismerik, igen szép leánynak mondják) ez esetben is közel esett a tudás fájához. Most hát Szinnyei bácsi is tudja már, hogy életrajzi bővebb adatokért hová kell fordulnia — s ha »Margit« netán zokon veszi az »Egyenlőség« indiskretióját akkor se bánom bűnömöt: a kagyló, ha egy por-szem irritálja, drága gyöngyöt szokott teremni, »Margit« meg, ugy lehet, ez alkalomból egy tárczával remekel majd »a férfiak gonosz kópéságairól«. — Állunk elébe!

(—y—ly.)

— **Solder Hugó** irótársunk, ki legutóbb a Budapesti Hírlapnál dolgozott, hosszas betegség után folyó hó 21-ikén jobblétre szenderült. Az újságírás mindennapos izgató munkája tönkretette a tehetséges fiatal író idegeit, kinek elhunytát édes anyján kívül az egész fővárosi hírlapíró-világ őszintén gyászolja. Volt szerkesztő főnöke, Rákosi Jenő igen melegen bucsuztatta el lapjában s a f. hó 22-ikén nagy részvéttel végbement temetésén Blau Lajos dr. semináriumi tanáron kívül ugyancsak Rákosi Jenő mondott sirjánál megkapó gyászbeszédet.

— **A zsidó kegyúr.** Popper Ármin br., a csacza kerület orsz. képviselője, mint Budik József, skalitzi lelkész köszönetnyilvánításában olvassuk, a lefolyt évben a kerület majdnem valamennyi községének jelentékenyebb összegeket adományozott tüztöltő szerekre, a f. évben a Csacza és Zákopce községek kegyurasága alá tartozó templomának 450 frtot adományozott harangra és a folyó hóban a skalitzi község éhséget szenvedő tagjait husvétra 200 frttal lepte meg.

— **Alapkövetétel** Beszterczén a kongr. hitközség a szokásos szertartások mellett a napokban helyezte el a zsinagóga alapkövét. Az ünnepi aktus után a hit-

köztség képviselője banketten gyűlt össze, melyen Győrffy Gyula orsz. képviselő, Feilits br. és Daday államügyész is részt vettek.

— **Felolvasás.** R é t h y Mór dr. műegyetemi tanár, a matematikai és fizikai társulat ülésén a tudomány egyetem fizikai intézetében f. hó 21-én a gravitáció, villamosság, mágnesság és a fény elméletének közös alapon való tárgyalásáról nagy tetszéssel fogadott előadást tartott.

— **A pesti izr hitközség** a lefolyt peszach ünnepre — ezt irtuk lapunk előző számában, mely két nappal az ünnep előtt jelent meg — 1500 szegény családot látott el maczoszszal. E családok száma az ünnep beköszöntéséig 2027-re emelkedett. Páska-sütésre a hitközség mindössze 250.650 kilo lisztet szolgáltatott a sütőknek, 20 000 kilóval többet, mint az előző évben. És mind e sok lisztből készült maczoszt »a zsidóságtól elszakadt idegen hitfelekezet« költötte el peszach alatt. Mert az orthodoxok külön sütötték páskájukat.

— **A Petőfi társaságból.** A minapi felolvasó ülésén Palágyi Menyhért tanár, ki lapunknak is dolgozótársa, a »mai magyar irodalom«-ról értekezett. A felolvasó a bő anyagot jellemző vonásokban és a nagy hallgatóság figyelmét mindvégig lekötve taglalta. Ugyanezen ülésen Szomaházy Istvántól is mutattak be egy humoros elbeszélést »párbaj a fehér asztalnál« czímen. A felolvasó Rákosi Viktor volt. Mindkét dolgozat méltó elismerésben részesült.

— **A koronázási ünnepélyen** az ország jótékony egyesületei is részt fognak venni. Az erre vonatkozó indítványt Bischitz Dávidné tette meg, mely olyan visszhangra talált, hogy a jótékonyági egyesületek elnökei a részvétel módjainak megállapítása céljából Budapesten értekezletet fognak tartani.

— **Katonatisztek a zsinagógában.** Gyönyörűről közlik velünk, hogy az ottani kántor, Friedvald Dávid énekével és jól betanított karával a város intelligensebb közönségét is odavonzza a statusquo hitközség templomába és a husvéti ünnepek alkalmával az ott állomásozó 12-ik huszárezred lisztjei Andale lovag ezredparancsnokjukkal élükön csaknem testületileg vettek részt a zsidó istentiszteleten.

— **»Magyar zsidó népiskola.«** Az ezen című tanügyi havi folyóirat, melyet Erdélyi Lipót Nyitrán sok ügyességgel és eleven tollak közreműködésével szerkeszt, mint legutóbbi számában olvassuk, az orsz. izr. tanító-egyesület jövőendő elnökéül Stern Ábrahám budapesti hittanárt ajánlja.

— **A szabadkai rabbi szék.** Kutna Mór, a jelenlegi agg rabbi nyugalomba vonulása folytán a szabadkai hitközség magyar hitszónokkal készül betölteni a megürülő állást. A próbaszónoklatok már meg is kezdődtek. Első volt Venetianer Lajos dr., kit folyó hó 17-ikén Szabadkára érkeztek Geiger A. Mór alelnök és Szilassy Fülöp dr.-ral élén a hitközség ünnepélyesen fogadott. A fiatal rabbi f. hó 18-ikán magyar és 19-én német nyelvű pályázó szó-

noklatokat tartott, melyek — mint tudósítónk jelenti — igen jó benyomást és rokonszenvet kellettek a hitközség tagjaiban. — A második pályázó Spira Salamon dr. losonczyi rabbi, aki f. hó 23-ikán tartja próbaszónoklatát.

— **Orthodox szónok congressusi templomban.** Rosenberg Mór papjelölt, a pozsonyi jesiva hallgatója, ki a peszach ünnepeken Rosenberg Ede dr. ókanizsai rabbi-fivérénel tartózkodott, a hitközség felszólítására a congressusi zsinagógában szép magyar szónoklatot tartott.

Külföldi hírek.

— **A skótok az orosz zsidóknak.** A »Jewish World« írja, hogy a skót nép nem csak meleg rokonszenvet tanúsított az orosz üldözések zsidó áldozataival szemben, hanem számottevő anyagi segínyt is juttatott a számukra. Dundeeben, ahol csak kevés zsidó lakik, a gyűjtést 1000 font sterlinggel (12,000 frt) zárták le, mely tulnyomólag keresztény adományokból gyűlt össze; Glasgowban pedig egy, Provost lord elnöklete alatt, az orosz zsidók segélyezése érdekében tartott gyűlés következtében 2000 font sterling (24,000 forint) gyűlt össze a szerencsétlenek számára, s a mellett a gyűjtés még egyre folyik. — A keresztények részvételének ez a számottevő példája egymagában áll az egész continensen. — Edinburgból a rokonszenvnek hasonló, kézzel fogható megnyilatkozásáról adnak hírt. Az ottani lakosság az utóbbi időben sűrűn találkozott az átutazó menekülőkkel, s az így szerzett benyomásai következtében megindította a gyűjtést.

— **Százezer dollár.** Fair James G. exsenator, mint San-Franciskóból jelentik, elhunyt fia nevére végrendeletileg 100,000 dolláros alapítványt létesített az ottani zsidó-árvaházban. A nagylelkű végrendelező keresztény volt, ami — a zsidó célra való tekintetből — a fejedelmi alapítványt kétségkívül még példásabbá teszi.

— **A németországi conservatív párt és az antisemitizmus.** A »század gyalázata«, amint Frigyes császár az antisemitizmust elnevezte, mindinkább bevette magát a német conservatív pártba, s a xanteni vérvádnak a poroszországi és a német birodalmi gyűlés elé való hurczolásával, az igazságügyi kormány, és az igazságszolgáltatás ellen intézett legkiméletlenebb támadásokban — melyeket mi is ismertettünk — tetőzött. A rakoncátlanok »kereszties újság« vitézei ott melegében elverték ugyan a port, hanem maguk a komolyabb konservatívek evvel nem érik be és nyílt szakadást provokálnak. A Helldorf-féle »Konservatives Wochenblatt« ennek az iránynak a szószólója, mely az antisemita conservatíveknek ujabban azt is szemre lob-

bantja, hogy magáról a német császár személyéről sem beszéltek ezek a népboldogító urak kellő tisztességgel. A pártban beálló szakadástól már előző számaikban is adtunk hírt, s azóta egész vonalon folyik a munka az antisemiták különválasztására. Caprivi gr. német kancellár félhivatalosa, a »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« erős frontot csinál a conservatív antisemitáknak és maguk a konservatív párt komolyabb tagjai is sorra nyilatkoznak, hogy semmi közük az antisemitizmushoz és eközben egyikük másikat, mint pl. Tiedemann kormányelnök igen rokonszenvesen szól a zsidók ügyéről. A xanteni handa-bandáknak annyi hasznuk tehát mégis volt, hogy kenyértörésre vitték az idegen lobogó alatt garázdálkodó antisemiták ügyét.

— **Rottschild Bettina emlékére** férje Rottschild Albert báró több bécsi jótékony egyletnél összesen 100,000 frtra rugó adományokat tett. A báró tudvalevőleg a haláleset alkalmából ezen felül 15,000 forintot külön is szétosztott.

— **Orosz zsidók sorsa.** Pétervárról ismét egy csomó jelentés ad hírt az orosz zsidóknak hol jóra, hol rosszra forduló sorsáról. Mivel a valót belőle kihámozni lehetetlen, álljanak itt úgy, amint elkövetkeztek: **Hirsch br.** követét, **Whitel a** csár kihalgatáson fogadta s a kihallgatás folytán a zsidó ellenes rendelkezések ismét (?) lényeges enyhítés alá kerülnek — Hogy a nagy emberbarát kitelepítési munkálatai Oroszországban elvi akadályokba nem ütköznek, azt újra jelentik. — A zsidók viszonyainak rendezésére vonatkozó törvényjavaslatot, amely tengeri kigyónak is beválik, az országgyűlés visszautasította a szakbizottsághoz kiegészítés végett. Az országgyűlésen a javaslat ennél fogva csak az ősszel kerül ismét tárgyalás alá. — Az enyhítő intézkedésekre jellemző az a körülmény, hogy a »szent zsinat« olyan rendeletet adott ki, mely minden nő zsidónak, aki ő-hitüvé válik, megadja azt a jogot, hogy áttérése után, ha neje őt nem követte, keresztény nővel házassági frigyre léphessen. — Egy czári ukáz, mely a minap jelent meg, külföldi kivándorlóknak, még azoknak is, kik orosz alattvalókká váltak, a jövőre nézve megtiltja, hogy **Wolhinia** kormányzóságában a városokon kívül lakjanak, vagy ingatlanokat szervezzenek. — Az orthodox hitet vallók természetesen megint kivételt képeznek.

— **Luzzatti**, az olasz kincstári miniszter, mint Rómából táviratilag jelentik, ideiglenesen a lemondott olasz pénzügyminiszter tárczáját is átvette.

— **10.000 frtos alapítvány.** Königswarder br. Bécsben 10.000 frtos alapítványt létesített művészek számára. Az alapítvány 500 forintnyi kamatai a bécsi múcsarnok kiállításának évfordulóján adandók ki valamely szegény és tehetséges művésznek.

— **25 éves rabbi-jubileum** **Rahmer Mór** dr., a magdeburgi hitközség papja és az »Isr. Wochenschrift« szerkesztője f. hó 2-ikán ünnepelte magdeburgi lelképásztorkodásának negyedszázados jubileumát. A mérsékelt haladó párthoz tartozó szerkesztő-rabbi ez alkalmából méltó és nagyobb szabásu ovációk tárgya volt. A német rabbi-szövetség **Rippner B. dr.** glogaui rabbi útján üdvözölte. A község hetek óta készül-

dött az ünnepélyre, mely a virágokkal, koszorúkkal díszített templomban kezdődött s az ünnepelt lakásán két napon át folytatódott. A helyi vallásos és zsidó felekezeti színezetű irodalmi- és jótékonycélu-egyletek, több ugyanilyen országos társulat és számos hitközség, részint küldöttségileg, részint táviratok és feliratok útján üdvözölték a jubilanst. Az ezüst és egyéb értékes ajándékoknak és kisebb kedveskedéseknek se szere se száma.

— **Mascagni és librettistája.** **Menasci Guido dr.** bécsi irodalom-tanár, az olasz mester számára ismét két librettott fejezett be. Címeik »Ratelif« és »Zanetto«. Mint egy német lapban olvassuk, úgy a népszerű zeneszerző mint librettistája zsidó.

— **Vérvád** Ugandában husvétkor nagy üldözéseknek voltak kitéve az ottani katolikusok. Rájuk fogták, hogy rituális czélokra bennszülött gyermekek vérért vették. A vádnak van annyi alapja, mint testvérének, melyet a civilizált Európában a zsidók ellen koholnak. Az ugandai feketék szépen európaiasodnak.

— **Mit ünnepeltek a török zsidók?** Hogy az inquisitios Spanyolországot otthagyták (1492. ab hó 9-ikén) annak csak 14 hét múlva lesz 400. esztendeje, annak pedig, hogy Bajazid szultán megnyitotta a menekülők előtt birodalma kapuit, még ennél is később lesz 400. évfordulója: mit ünnepeltek hát a törökországi zsidók az elmúlt peszachkor? (Mert hogy 400 éves jubileumot ünnepeltek, erről a lapok táviratai adnak hírt.) Bevárjuk mindenestre a vonatkozó stambuli tudósításokat. Megjegyezzük itt, hogy Bajazid, mikor katolikus **Ferdinand** és **Izabella** intézkedéseiről tudomást vett, így kiáltott fel: „Szegény katolikus felségek, bizonyára eszüket vesztették, hogy annyi hasznos és hű alattvalót országukból elzavarnak.“

— **Maurogónato Pesaro Isacco**, kinek elhunytát a lapok említették, zsidó volta daczára két ízben viselte az olasz parlament elnöki tisztét. **Maurogónato** 1848-ban **Manin Daniell**el, a velencei köztársaság elnökével egyidejűleg, mint pénzügyminiszter működött. Hogy olasz pénzügyminiszterre nem lehetett, az a mult idők természetén mult. A folyó hó 5-én 70 éves korában elhunyt államférfit hazafiasságáért, jelleméért és pénzügyi képességeiért az olasz politikai körökben nagyra becsülték.

— **A Meyer-féle Conversations Lexicon a vérvádról.** A nagy német lexicon-vállalatból most jelent meg az 1891/92. évre szóló 2-ik pótkötet, mely a vérbabonát is ismereti. A közlemény a legújabb történeti kutatások alapján kimutatja, hogy az ember vérének csodatevő erejében való hit már az ókor népeinél is megvolt, mely a vértestvérség, tetemre hívás és az ártatlan gyermekek, ifjak és hajadonok vére útján való behálózás, csábítgatás titkos ceremóniaihoz vezetett és hogy a vér által való gyógyítás hite a közép-korban is közkeletű volt. Kimutatja továbbá, hogy a vérbabonának egy különös alakja, t. i. a rituális gyer-

mekgyilkosságnak husvétii czélokra való felhasználásának vádjá, legelőször a római birodalomban merült fel, ahol azt az első keresztényekre kenték, és a nép szenvedélyének a zsidók ellen való felingerlésére csak a középkorban használtatott legelőször. Vele összefüggésben támadt a vérző hostiák mondája és a felvilágosított pápák, mint XII. Benedek, a vércsodák és XIV. Kelemeu, Ganganelli a zsidók vádolása ellen hasztalan tiltakoztak. A cikk kiemeli továbbá, hogy midőn a rituális gyermekgyilkosságok vádját az antisemitizmus napjainkban újra feltámasztotta, éppen keresztény teológusok, minő Bierenthal missionarius és Strack tanár, bizonyították be, hogy a vér élvezete ellen egyetlen felekezetnek sincsenek szigorubb törvényei, mint éppen a zsidónak. Erre vonatkozó például Maimonides Mozes (1135—1204.) ritual kodexét idézi, melyben el van rendelve, hogy aki kenyérvetés közben fogvzés következtében kenyerén vért pillant meg, azt szorgosan eltávolítani tartozik. Nagyfoku elvakultság azt hinni, hogy a vallás, mely utálattal tilt az állatvér használatától is, megengedhetné az embervér élvezését.

— **Exequatur.** Az egyesült brazíliai államok Bécsbe kinevezett új konzuljának Freund Alfrédnek ő felsége az exequaturt megadta.

— **A Kreuzzeitung feje,** a híres Hammerstein, aki mint az ősgermán nemesség typusa szerepel, mint a németországi »Vorwärts« cz. lap egész aktaseregéből kimutatja, egy Pommerániába a 30 éves háboru idejében megtelepedett, Chammerstein nevű bevándorolt lengyel zsidónak az utódja.

— **Ravacholról,** a párisi anarchistáról német és orosz antisemita lapok — apja, Königslein nevére való vonatkozással nagy előszeretettel terjesztették azt a hírt, hogy zsidó. Bár az egyes ember gonosztette az egész nagy közösségre árnyat nem vehet, tekintettel arra, hogy Ravacholnak zsidó volta másutt is mintegy benne volt a levegőben, a gonosztévő anyjának a párisi bíróság előtt tett vallomására való hivatkozással konstatáljuk, hogy Ravachol német származásu katolikus volt.

— **Kitüntetés.** Davids Chaim, volt budapesti szerb konzult, ki jelenleg a szerb külügyminiszteriumban osztályfőnök, a Takova-rend commandör-jelével tüntették ki.

— **Antiszemita sikkasztó pap.** Müller oldenburgi lelkész, aki az ismertebb neophildogilók közé tartozik, egyházi pénzből és hiveinek reabizott letéteiből egy milliónál többet elsikkasztott, amiért aztán 14 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélték.

— **Philantrop-munka.** Osiris, az ismert párisi emberbarát, a párisi temetőben nyugvó több hírnemes embernek emlékjelét saját költségén díszesebbé alakíttatja át. Köztük van Gregoire abbé is, aki a francia zsidók egyenjogúsításán oly sikerrel fáradozott.

— **Egy rabbi könyvtára.** M. m. Frankfurtban néh. Brüll rabbi hárahagyott könyvtárát a városi képviselőtestület a tanács indítványára 5000 márkán megszerezte és a városi közkönyvtárba kebelezte

be. A könyvtár tulajdonképpeni vételára 10,000 márka; 5000 márkát azonban részint a zsidó község, részint egyesek bocsájtottak a város rendelkezésére.

A Magyar-Francia biztosító részvénytársaság Beniczky Perencz ur Ö nagyméltósága elnöklete alatt f. évi április hó 16-án tartá rendes közgyűlést. Az előterjesztett igazgatósági jelentésből a következő figyelemreméltó adatokat idézzük: A **tűzbiztosítási** üzletben a díj- és illeték bevételek 4,083,248 frtot; a **jégbiztosítási** üzletben 403,155 frtot, z **baleseti biztosítási** üzletben 49,180 frtot és az **életbiztosítási** üzletben 746,824 frtot tettek. **Az összes díjbevétel volt 5,282,407 forint.**

Valamennyi ágazatban kiadatott mint viszontbiztosítási díj 1,578,826 frt; károkért fizetett, a tűzbiztosítási üzletben 1,927,069 frt, a jégbiztosítási üzletben 406,619 frt, a baleset biztosítási üzletben 6616 forint, az életbiztosítási üzletben 213,005 forint, összesen 2,553,309 forint. A társaság bevételei az intézeti házak jövedelméből, kamatokból, az értékpapírok nyereségéből és különféle jövedelmekből 272,182 frtot tettek; az intézet tartalékainak összege 5,111,581 forintra emelkedett. A díjkötelezvény-tárca 7,554,261 forintot tartalmaz. Az életbiztosítások tőkében és járadékokban 18,773,835 frtot képviselnek. — A társaság fennállása óta kártérítésekért több, mint 54 millió frtot fizetett készpénzben. — A 65,003 frtot tevő nyereség nem lesz kiosztva, hanem 17760 frt a kétes követelések 50,000 forintra emelésére, továbbá 18,312 frt a tőketartalék 170,00 frtra emelésére fordítatik és 28,930 frt új számlára átviteltük. — A társaság biztosítéki alapjai 6,860,519 forint 29 krt tesznek. — A közgyűlés elé terjesztett jelentésből és zárszámadásokból meglegezővel konstatáljuk, hogy ezen hazai intézet üzlete folyton örvendetesen fejlődik és terjed és hogy a szolid és takarékos üzletkezelés jövőben bizonyára még fényesebb eredményeket fog felmutatni.

Pályázat.

A soproni izr. statusquo hitközség 1200 frt fizetéssel, a szokásos mellékjövedelmekkel és rangnak megfelelő szabad lakással javadalmazott rabbi-állásra pályázatot hirdet.

Pályázhat ezen állásra alapos talmudi képzettséggel, korszerű műveltséggel s elismertelőkelő rabbik hatlarahjával bíró, avagy rabbiszemináriumot végzett magyar honpolgár, kinek tiszte leend a rabbi összes funkcióit ellátni, az imaházban a mai kor igényeinek megfelelő magyar és német szónoklatokat tartani, a helyben létező középtanodákban a hitoktatást végezni és a felekezeti népiskolában a hitoktatásra a felügyeletet gyakorolni.

Pályázók felkéretnek, hogy okmányaikat, valamint családi állapotukat, korukat s eddigi működésüket igazoló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket alólírott hitközség elnökségéhez 1892. évi május hó 25-ig benyujtani szivesked-

jenek, minthogy később érkező kérvények tekintetbe vétetni nem fognak. — Próbaszónoklatra csak az arra meghívott bocsáttatik, költségtérítésre csak az tarthat igényt, ki megválasztva lesz: — Az állás 1892. évi szeptember hó 1-én lesz elfoglalandó.

Kelt Sopronban 1892 évi április 17-én.

A soproni izr. statusquo hitközség előljárósága nevében:

Hesz Dávid
hitk. titkár

Dr. Winkler Adolf
hitk. elnök.

Pályázat

A csurgói izr. anyakönyvkerület 800 frt évi fizetéssel, a hitoktatás díjazásával s a szokásos mellékjövendelmekkel, valamint szabad lakással javadalmazott **rabbi állásra** pályázatot hirdet. Pályázhat ezen állásra rabbi-seminariumot végzett magyar állampolgár, kinek tiszte leend, hogy:

a) a főgymnasiunban, a tanítóképezdében és a helyi elemi iskolában a hitoktatást végezze;

b) a rabbi összes funkcióit ellássa s az anyakönyveket vezesse;

c) magyar hitszónoklati teendőket teljesítsen.

A pályázati határidő 1892 évi május hó 15-én jár le.

Próbaszónoklatra csak a meghívott lesz bocsátható s uti költség megtérítésére csak a megválasztott rabbi tarthat igényt. A képesítést s jogosultságot valamint egyéb szükséges kellekeket igazoló pályázati kérvények alulirt elnökhöz intézendők.

Somogy-Csurgón, 1892. márczius 25.

Rauch Lipót,
anyakk. jegyző.

Dr. Jünker Gusztáv,
anyakk. elnök.

Pályázat.

A lugosi izr. Congr. hitközségben egy zeneileg képzett, **500** frt évi fizetéssel, szabad lakás és a szokásos mellékjövendelmekkel javadalmazott **basszista** állás betöltendő oly egyénnel, aki képes a templomi kart betanítani és vezényelni.

Pályázók, akik ezen kövntelményeknek megfelelően képesek, sziveskedjenek képességük, koruk, családi állapotukat és eddigi alkalmaztatásukról szóló igazolványaikkal ellátott kérvényeiket május hó 15-ig bérmentve beküldeni.

Sochet ubodek vekore előnyben részesül.

Pályázatra csak a meghívott jöhet és az utiköltségek megtérítését csak az alkalmazást nyeri igényelheti.

Lugos, 1892. április 21-én.

A hitközségi előljáróság:

Löwinger J.

Katzer József

szücs-mester

udvari szállítója Ő cs. és kir. fensége József főherczegnek

Legnagyobb megóvási intézet Magyarországon.

(alapítatott) Budapest, Ó-utca 44 sz (1856.)

Megóvási díjak árszabása:

az egész idényre a tűz elleni biztosítás beszámításával

Uri uti bundák 1.50-től 2.50-ig

» uti eszímák —.50 » —.80 »

» lábzsák és kosár —.40 » 1.— »

» téli kabát 1.— » 1.30 »

» nadrág és mellény —.— » —.60 »

Teljes szalon-öltöny —.— » 1.50 »

Diszmente 1.50, 2.50 » 4.— »

Ablakfüggönyök és ajtódiszitmények 1.— » 3.50 »

Sipkák —.20 » —.30 »

Női bundák 1.— » 2.50 »

» posztókabát és köpenyek —.60 » 1.50 »

» bársony vagy posztóruhák 1.— » 2.50 »

Karmantyuk —.20 » —.60 »

Szalonszőnyegek: közönséges

négyszögméter —.20 » —.30 »

szmirnai négyszögméterként —.— » —.42 »

Levelezőlapon történt megkeresés folytán a tárgyakat háztól magamhoz szállítatom.

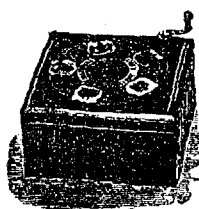
Javításokat és átalakításokat azonnal, vagy a nyári hónapok alatt kérem eszközöltetni, mivel azok fele munkával és legnagyobb figyelemmel teljesítetnek, az érté járó összeg csak a tárgy elvitelekor fizetendő.

A szőnyegék kezelése gépezet nélkül történik.

VARJU KÁROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury-tagja,

Budapest, Kerepesi-ut, 57. sz.

Egyedül jogosított készítője a szab **üveg-oszlopszatu** hangrangezimbalmoknak, mely négy nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban **vonós, pengető, hajtó és húzó hangszerek,** a melyeknél 15% engedményt takarítunk meg, ha

a 200 képpel illusztrált ingyen árjegyzéket kérjük egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

Kohn Arnold

gazdag sírkőraktárát

(Váczikörut 14, szemben az ndrassy-ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sírkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezességedik a czég jó hírneve.

— Szombaton és ünnepnapokon zárva. —

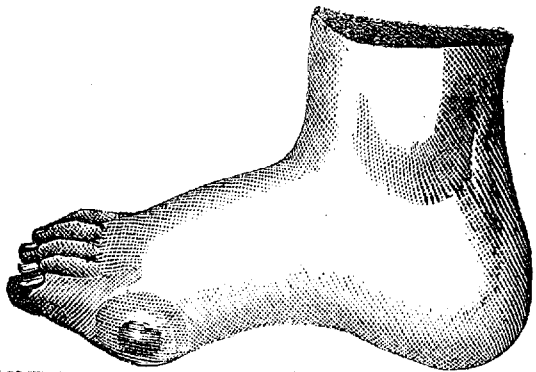
Fogorvos BARNÁ Budapest, IV. kerület
Váci-utca 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

NEUMANN LIPÓT

könyvkötészete
BUDAPEST,
Múzeum-körút 10. sz.

Elvállal mindennemű
könyvkötő munkát,
ugyszintén
aranynyomású plakátok
tisztla és gyors elkészíté-
sét mély- és dombor-
nyomásban.

Fájós lábakra

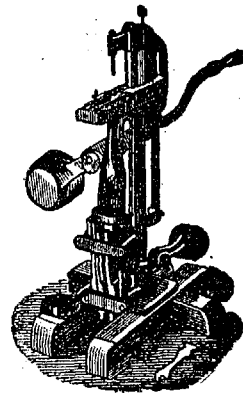
ugyszintén csúzos és kőszvényesekre ajánlom
lábbeli készítményeimet

GERŐ ADOLF cipész-mester

V. Fürdő-utca 2 sz., a Diana-Fürdő-épületben.

ERDEI FERENCZ

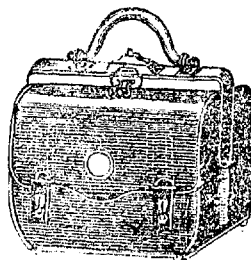
mechanikai gépműhelye
Budapest, Hársfa-utca 24.

Ajánlja magát ipartelepek berendezésére, készít
pinczegépeket és eszközöket, elfogad
sodronyágybetét-gyárak teljes berendezését, —
tárgyaknak tömeges gyártását stb. Javításokat
gyorsan és jutányos áron eszközöl.

SZIGETI LAJOS

szi- és nyereg-gyártó és bőröndös
Budapest, VIII., Múzeum-körút 10.

A legnagyobb választék ka-
tonatiszti nyergek és nyereg-
szerekben előírás szerint,
julgányos áron, ugyszintén
**csivil-nyergek és ko-
csizó lószerszámok**

minden izlésnek megfelelő
alakban és árban, ostorok,
lovagló-vesszők és botok,
utazó bőröndök, szerszám és lótisztító-eszközök.
Képes kimorító árjegyzék, külön katonai nyereg-
szerekből- és külön csivil urak részére.
Tartalékos tiszt urak nyeregszereket kölcsönbe
is kaphatnak.

Kerti sátorok 50 forinttól feljebb.

VASBUTOROK

saját gyártmányu, mindennemű kerti sátorok
padok asztalok s karszékek, valamint ágyak,
gyermekágyak, bölcsők, mosdó asztalok,
sodronyágybetétek s kárpitozott, összahajt-
ható ágyak, kocsiszékek betegek részére a
legolcsóbb, leszállított gyári áron

DRÓZSA és TÁRSA

legnagyobb vasbutor-gyárában
BUDAPEST.

Raktár és iroda: V., József-tér 14. sz.

Gyár: II. Zsigmond-utca 11.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Kivitel nagyban minden országba.

Kerti padok 5 forinttól feljebb.

Mosdó asztalok 2 főtől felj.

Gyermekágyak 8 főtől feljebb.

Karlshadi czipő különlegességek

a legjobbnak ajánlhatók a tavaszi
idényre

séta- és promenade-czipők,
fekete és barna bőrben, ugyszintén
kényes lábakra, egyedül kaphatók

KAJÁRI DEZSŐ-nél

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCZA 8

A vöröskereszt-egylet Erzsébet-kórházának cognac-szállítója.

Csak akkor valódi, ha a sérte tlen dugón ez a felírás van: Gróf Esterházy Géza.

Gróf Esterházy Géza

saját gyártmánya

COGNAC-ja

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól izlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmánnyal versenyezhet, ára pedig sokkal olcsóbb.

K ü l ö n l e g e s s é g * * * *

COGNAC

mindenütt kapható. Megrendelések intézendők:

Gróf Esterházy Géza

gyári igazgatóságához

Budapest, külső váci-ut 23. szám.

Szakértői vélemény: az Esterházy-cognac a forgalomban lévő francia cognacokkal vetekedhetik.

Lipese 1892. nagy arany érem.

Czipő

bevásárlásra ajánljuk Sárkány Dezső czipészmeister Budapest, kigyó-tér 2. sz. a. levő elsőrendű czipőraktárát, hol csakugyan kitűnően és elegánsan készült lábbeli kapható, az elárusítás lelkiismeretes, olcsó szabott árak szerint történik. — Arjegyzék bérmentve és ingyen küldetik. Meg nem felelő árak szívesen kicséréltetnek.

Pénz-
előleg
sorsjegyekre,
értékpapírokra stb. jutá-
nyos kamat mellett.

Hivatalnokok, ügynökök,
kereskedők, mű- és mun-
kavezetők stb.
jövedelmező kereset-
hez juthatnak

SORSJEGYEK

eladása által. Kivánatra
utbaigazítást ad

Beifeld József

bank- és váltóháza,

Budapest, Károly-körut 1. szám.

(a kerepesi-ut sarkán.)

ALAPITTATOTT 1874-ben.

Mattoni

ERZSÉBET GYÓGYFÜRDŐJE BUDAPEST (Buda).

Idény május 1-től szept. 30-ikáig
Fényes eredményű

női betegségek és altesti bajokra.

Rendelő orvos BRUCK J. dr. egészségügyi tanácsos.
(Vigadó-tér 1, Biztosítási palota)

Élénk társaskoesi-közlekedés a fővárossal reggeli
5 órától kezdve a Ferencz József-térről.

A legujabb és legjobb szabadalmazott

szikviz gépeket
folyékony szén-sav használatára ajánl

MANDLER VILMOS, Budapest

Karphenstein u 18.

Első magyar gyümölcszörp és gaseuse-gyár

Császárfürdő Budapest

kénes, hév- és langyos forrásokkal (27°—64°75° C.)

➔ Fedett férfi és női iszapfürdői, ➔

a fővárosnak a legkitünőbb ásványviz gőzfürdője,

kő-, török-, porzellán-, fehér és vörös-márvány- és horgany-kádfürdői kizárólag természetes hőfoku ásványvizzel vannak táplálva, és a lakószobákkal zárt, télen fűtött folyosók által összekötve. — **200 lakószoba Napi 50 krtól 3 frtig.**

Nagyszerű ásványviz-uszodák.

Kitűnő gyógyhatás: mindennemű köszvényes-, csuzos-, csont-, csontthártya-, ideg-, izom- és görvélyes bántalmak, női betegségek, gyomor- és bőrbajok, vérszegénység, sápkór, fémmérgezés stb. ellen. — Allandó fürdő-orvos Dr. Diescher Ferencz.

Naponként kétszer katonazene. — Gyógy- és zenedij nincs.

Legjobb szerkezetű jégszekrények

WOLLNER M. H.

V. ker., Arany János-utca 22. szám.

Jégszekrények haztartások, koresmárosok, mézsárosok és husfűstölők számára 9 frt 50 krtól 180 forintig.

Fürdőkádak a legnagyobb választékban, igen olcsó árakon. Fürdőkádak kölesön is adatkak. Havi kölesondij 1 frt 50 krtól 2 frt 50 krig.

Elvállalok mindennemű **bádogos építési munkát, gáz- és vízvezeték-berendezéseket** igen olcsó, jó és pontos kivitelre.

KRAUSZ és SCHENK

Marokkai-utca 1. sz. a. levő

bank- és tőzsde-bizományi üzlete

csekély fedezet mellett legjutányosabban eszközöl megbízásokat a

helybeli és bécsi tőzsdén.

— Információk díjmentesen. —

A magyar királyi államvasutak gépgyára

össze nem tévesztendő más hason körülírásu gépgyárral vagy részvénytársulattal

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

A m. kir. államvasutak gépgyára

felülmulthatlan jóságú
gőzeséplő-garnitúráit,

malomzélókra alkalmas
hengerkazános lokomobiljait,

teljesen vasból készült
szalmakazoló gépeit,

szabadalmazott
Stibor-körfürészeit,

valamint dús raktáru

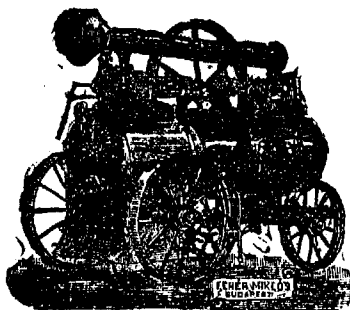
mezőgazdasági gépeit ajánlja kedvező feltételek mellett

FEHÉR MIKLÓS

a m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöke.

Budapest, Üllői-ut 25. sz. „Köztelek.”

➔ Árjegyzékek ingyen és bérmentve. ➔

IZRAEL.

Irta: Sacher-Masoch.

(Folytatás)

A családi élet mindemez ellenségei ama csodálatos tévedésben leledzenek, hogy a házasság, a család tisztán zsidó-keresztény berendezés, és hogy ez ellentétben áll a természet törvényeivel.

A természet mindenestre csak egy czélt ismer a férfi és nő közötti viszonyt illetőleg: a faj fenntartásának czélját.

Ugy látszik, mintha a természet előtt a szülők közhőnyösek és a gyermekek legfőbbek lennének. Hogy fenntartassék a faj, beültette a szülők lelkebe azt az ösztönt, hogy felneveljék gyermekeiket, egészen addig az időpontig, amig azok saját magukat fenntarthatják.

Ennek következményeképpen látjuk az állatoknál, hogy a párok kevés kivétellel addig maradnak együtt, míg nagygyá lettek kölykeik.

Az őállapotban az emberre nézve is mindenestre ugyanaz a természeti törvény állott fenn.

Minthogy az állat nem szükségel annyi időt fejlődésére, mint az ember, aki még a természetes állapotban sem képes tizedik éve előtt saját maga táplálék után látni, ennél fogva úgy kellett történni, hogy amíg az első gyermek lassanként felnőtt, követte azt egy második, harmadik és negyedik és így a gyermekek felnevelésére kötelező ösztön a szülőket arra kényszeríté, hogy késő vénkorukig is együtt maradjanak.

Ilyformán keletkezett a házasság, a család; nem vallásos rendeletek és politikai törvények által, hanem kizárólagosan egy természeti ösztön folytán. megfelelően tökéletesen az általános természeti törvényeknek. A ki tehát ellenzője a családi életnek, az nem egyedül a vallás és erkölcsösség ellen lép fel, hanem mindenekelőtt a természet ellen, és ama nép, amelynek férfiai és asszonyai félnek a házasságtól és a gyermekek felnevelésének kötelességét elhárítják maguktól, vétkezik a természet ellen és a romlás és enyészet fázisában áll.

Hogy a zsidó nép, mint a legrégebb kulturnép a házassági és családi hajlandóságot a legerősebb módon megőrizte, hogy gyermekekkel jobban van megáldva, mint minden más nép, hogy egyedülélők ritka kivételek köztük, hogy benne oly hatalmas a házasságok közti szeretet, a szülőknek szeretete gyermekeik és a gyermekek szeretete a szülők iránt, — mindez azt bizonyítja, hogy a kultúra a melyet bír, a szellemi előnyöket nem a phisikai rovására fejlesztette, hogy a zsidó faj romlásának előidézése helyett azt virágzó állapotban tartotta fenn, bizonyítja azt, hogy eme kultúra egészséges és természetszerű.

A zsidó népleleknek egy második, szívet és lelket hódító momentuma a részvét.

Schopenhauer, a pessimizmus bölcse a részvétet az emberiség legnemesebb, legszebb hajtásának tartja, abban az akarat leküzdését, az önzés legyőzését átja.

Sehol sem fakad az emberi természet e kihajtása olyan gazdag termékenységgel, mint a zsidó törzsön sehol sem él olyan hatalmas erővel eme legfőbb erkölcsi törvény, a felebaráti szeretet törvénye, mint a zsidó népnél.

Midőn az angol főrendek házában a zsidó kérdés szelölzötelt, a ház egyik tagja eme kérdést intézte Canterbury érsekprimásához, az angol udvari egyház vezetőjéhez: »Igaz-e az, hogy a zsidóknak más erkölcsiségük van, mint a keresztényeknek?« A fenköltgondolkodású főpap erre így válaszolt: »A zsidók ugyanazon erkölcsiséggel bírnak mint mi, a különbség csak abban áll, hogy ők az erkölcsi törvényeket megtartják, mi pedig nem.«

Egyetlen nép sem olyan részvétellejes, olyan jótékony, mint a zsidó, aki nem kérdi sokat, vajjon a segélyt kereső nyomorult megérdemli-e a segélyt és nem törődik azzal, milyen néphez, vagy milyen hitvalláshoz tartozik a segélyt kereső nyomorult. A zsidó az embert keresi a segélyreszorulóban, testvérének tartja, segélyére siet, a mezítelent felruhazza, az éhezőt táplálékkal látja el, a beteget készséggel ápolja.

Olyan szerencsének tartja a zsidó, ha valakit segíthet, hogy a zsidó koldus nincs is hozzászokva a keréshez, hanem egyszerűen követel, és büszke is szegénységére, mert azzal, hogy a vagyonos embernek a jótettnek gyakorlására alkalmat ad, egyszersmind lépcsőt emel annak a menyek országába, ahová biztosabb vezető a jamborok számára a jótékonyosság, mint akár az ima, akár a vallásos hagyományoknak szigorú megtartása.

A zsidó fajnak egy másik erénye, a melyet legrégebb lakóhelyeiből magával vitt mindenüvé és a a melyet megtartott mindenkor, minden körülmények között: — az a szellem és tudás tisztelete.

A zsidó, mint valóban művelt ember, akít a műveltség felszabadított a sötét idők minden rossz örökségének nyomasztó sulya alól, és akinek egész phisikai természetét átváltoztatta és finomabbá tette a művelődés — gyűlöli a háborút, és mindent ami ezzel csak némileg is összefüggésben van. Sokkal jobban felel meg természetének a szellemi fegyverekkel való harc és méltán, mert ilyenmü küzdelemnél, bármelyik fél maradjon is a győztes, az összesség, az emberiség csak nyerhet, míg a másik harcban az emberiség kárt szenved, megzavartatik és megakasztatik békés előrehaladásában bárki nyerje is el a véres diadalmi babért.

A szellem és tudás előtt való eme tisztetettel karöltve jár a szabadság szeretete és a haladás iránti szeretete és a haladás iránti ragaszkodás érzete. E

nagy és kiválóan zsidó tulajdonság Izrael népét az emberiség áldására irányuló és annak üdvét kiválóképpen előmozdító szerepre jelölte ki. Bár szétszórtak az egész föld kerekéségén, a zsidók miudazonáltal egy népet, egy nagy községet alkottak és eképpen mintegy villamos huzalokat képeztek, a melyeken át új eszmék és új irányzatok futottak keresztül a világon, de ezzel egyszersmind azáltal, hogy egy távol ország zsidójában csakugy test vért láttak, mint abban, aki szomszédságukban lakott. — először öntudatlan, azután mindinkább nagyobb mértékben bár a legnemesebb intenciók mellett a kosmopolitizmus letéteményeseivé válván.

A mikor más népek nemzeti érdekeik által lenyűgözve szűk korlátok közé szorítottak, a zsidó szabadon tekintett szerte határkövein túl, és mindenekelőtt embernek érezte magát. Látóköre tágas volt minden időben, átérte az egész művelt világot, sőt a mi több, az egész emberiséget és a midőn más népek harcra szálltak egymás ellen, akkor a zsidó emlékeztetője volt ama magasabb, nagyobb czéloknak és érdekeknek, a melyek mindnyájunkkal közösek és áldást terjesztenek, míg a háboru kardja sebeket ejt a győzőn csakugy, mint a legyőzöttön.

Az európai civilizáció igazi története egy Buckle Tamás egyedül helyes természettudományi vezérelvei szellemében eddig még nem íratott meg, de ha egy napon birni fogjuk e munkát — a zsidó nép dicsőségteljes története lesz abban megírva.

(Vége.)

A talmud higiénája.

Ami az étkezési időt illeti, az kettő létezett: reggel s este. A reggeli lakomát nyomatékosan ajánlja a talmud. »Aki jókor kel, s jókor étkezik, azt, szerinte, még hatvan futár se képes utolérni.« »Reggel egy kis kenyér sóval s vízzel, megóv sok betegségtől.« »Azok, akik nem tartanak be rendes étkezési időt, olyanok, mint a folyton kapargáló tyukok.« — Ebből egyuttal azt is láthattuk, hogy a talmudisták reggelije nem volt valami zsiros; annál dúsabb volt azonban esti lakomájuk, mely rendszeren valami husféléből került ki.

A husról, mint a táplálékok legfőbbikéről, a talmud a következőképpen nyilatkozik: »Ami életből jön, életet ad.« »A kása csak egy mértföldre való erőt ad, ellenben a hus három mértföldre való.« De nem minden húst tartottak egyenlőképpen táplálónak. Így a kifejlődött állat husát táplálóbhnak tartották a fejlődés folyamatában levőénél. Épugy az emészthetőség tekintetében is különbséget tettek hus és hus között. A lábadozó számára például nem tartja ajánlatosnak a marhahúst, hanem a könnyen emészthető csibehúst. A csibehusnak még más fontos szerepet is tulajdonít a talmud. »Aki csibehussal s tejjel táplálkozik, az, szerinte, fehér arczzint kap.«

A hus után az első helyet a tojás foglalja el.

Egy hig tojásnak a tápanyaga, a talmud szerint, körülbelül 3 liter lisztével ér fel. Kevésbé táplálónak tartja a kemény tojást, melynek tápereje egyenlő 2 liter lisztével.

A borról igen magasztaló nyilatkozatokat tartalmaz a talmud, s kevés betegség kivételével, csak akkor alkalmazandó más orvosság, ha bor nincs. A kenyér, mondja a talmud, táplál, de nem üdit, a bor táplál s üdit. A kenyeret, melynek a talmud több fajtát ismeri, táplálónak mondja, de igen ártalmasnak tartja a meleg kenyeret s ki nem erjedt sört.

Az emésztés előmozdításában nagy szerepet tulajdonít a talmud a víznek, melynek tisztaságáról s egészséges voltáról a hatóságnak volt kötelessége gondoskodni. »Ételed mellől, ne hiányozzék a víz, mondja egy talmudbölcs, s minden italod mellett is ott legyen.«

Különös súlyt fektet a talmud az étkezés utáni mozgásra, kiváltképpen nehéz ételek elköltése után. Halak s kövér hus élvezése után a talmud mozgást ajánl. »Majdnem minden beteg számára tudok orvosságot — mondja Samuel, a híres orvos — csak 3 számára nem: aki éhgyomorra keserű datolyákat eszik, aki nedves ruhát ölt s aki étkezés után alszik. — Ugyanez a Sámuel az emésztés könnyítése czéljából az ételek gondos megrágását is ajánlja. »Rágj a fogaiddal s meg fogják érezni a bokáid«, mondá ő.

Az egészség megóvására szolgáló másnemű fontos intézkedésekkel is találkozunk a talmudban, — ilyen a

F ü r d ő ü g y.

A fürdő egyike a legfontosabb közegészségügyi berendezéseknek. Először is jótékonyan hat a közérzetre, másodsor pedig kiválóan hat a bőrre, melynek szakadatlan működése nélkül tartós egészség nem gondolható s melynek elhanyagolása számtalan bajnak s betegségnek a kuforrása. Mert nem szabad a bőrt csak testünk puszta burkolatának tekintenünk; a bőr testünk egyik legfontosabb szerve, melynek edzése pánczélozottá tesz bennünket a káros behatások ellen s melynek gyöngé, ápolatlan volta fogékonnyá tesz bennünket a legkülönbözőbb betegségek befogadására. Különösen áll ez a keleti forró klima mellett, ahol a nagy hőség csak növeli a ragályos betegségek terjedését s az irántuk való hajlandóságot.

A zsidó nép előtt a fürdő már a legrégebb időtől fogva ismeretes volt s a biblia szerint nemcsak vallási, hanem egészségügyi czélokra is szolgált. S midőn a kiválasztott népnek ígért föld szépségeit leírja a szent könyv, többek között ezeket mondja: »Az örökkévaló élvezetend téged egy szép országba, egy forrásokkal, patakokkal s folyókkal áldott országba.« S hogy a közegészség iránt oly kiváló érzékkel bíró zsidó nép e természeti adományt kellőképpen méltányolni s fölhasználni tudta, bizonyítja, az, hogy a talmud a számos hideg, meleg, természetes s mesterséges fürdő mellett már a gőzfürdőről is képes megemlékezni. S korántsem szabad hinni, hogy ez utóbbi kezdetlegesség nyomait viselte, ellenkezőleg majdnem a miénkhez hasonló, modern berendezéssel bírt, csak hogy a fűtő-apparatus volt sokszor tűzveszélynek kitéve. A szükséges berendezésen, medenczéken, kádakon s elvezető csatornákon kívül még illatszerek s olajok is voltak benne, melyeket fürdés közben használtak; fürdés után meg a test erősítése végett, egy borból-olajból s vízből álló atontit nevű folyadékot ittak.

A fürdő fontosságáról, szükségességéről s határsáról a következő szép nyilatkozatokat tartalmazza a talmud: »Városban, melyben fürdő nincs, intelligens ember ne lakjék.« »A tábori sátor lakója, a pusztá vándora oly életet él, mely nem élet, mert nélküli a test üdülésére szolgáló fürdőt.« »Babiloniában azért nincs bélpoklos, mert az Eufrates vizében fürödnek.«

A fürdőnek tulajdonított eme fontosság magyarázza meg csak, hogy a mindenről lemondani tudó talmudisták, szükség esetén még a pogányok fürdőitől sem irtóztak. És midőn egyszer R. Gamlielt kérdőre vonták, hogy hogyan fürödhetett az Afrodite szobrával ékesített fürdőben, azt adta válaszul, hogy nem a fürdő van Afrodite kedvéért, hanem megfordítva, Afrodite van a fürdő kedvéért, díszítéseért,

A fürdő mellett nagy fontosságot tulajdonít a talmud a hideg vízzel való mosakodásnak is. Így Samuel, a már említett talmudi orvos, azt mondja: »Egy kis hideg víz reggel többet ér a világ minden mintura s timeturájánál.«

De nemcsak fürdőről, hanem annak rendben s tisztántartásáról is gondoskodtak. Így emleget a talmud egy Nechúja nevű embert, aki a fürdőkre való felügyelettel meg volt bizva.

Természetes, hogy a fürdőügy eme kifejtettsége nagyban hatott a köztisztaságra s így közvetve a közegészségre is.

(Folytatjuk.)

Dr. Rubinstein Mátyás.

Magyar-zsidó családok.

Álom.

III.

Elbeszélés.

(8.)

Igy teltek Béla napjai.

Apja, de Melanie is, Ella is gyakorta kérdezősködtek utánna, az orvos ugyan megnyugtató választ adott, de Béla bajából tényleg nem épült, de nem is vált az rosszabbra sem.

Élt, élt, napról napra, álmok és ábrándok között.

Egy pénteki nap reggelén hirtelen felnyitotta szemeit. Tavasz reggel volt, szép, ragyogó tavasz reggel. Piros színben ragyogott körülötte minden. A napsugár odatűzött patyolat párnájára s gloriát vont feje fölé. Ugy érezte, mintha egy pókhálósövet hullnék le szemeiről. Mindent tisztábban, élesebben látott, határozottakká váltak előtte a színek, üdének érezte a levegőt, édesnek a visszaemlékezést ragyogó álmaira, édes ábrándjaira.

Mintha egy hosszú, hosszú álomból ébredt volna fel. Mindenre emlékezett.

A mult nem viharzott már lelkében, csendes és nyugodt lett az, mint vihar után a tenger.

Édes apja boldogságában oda volt. Meggyógyult tehát az ő szeretett, kedves fia. Elfeledte régi zsörtölődéseit, Nem látta meg benne a hibákat, a hasznos iránti érzéknek teljes hiányát, melyet annyira fájlalt. Csak a nagy esze, a jó szíve, a fényes jövője lebegett előtte.

Milyen melegen ölelte keblére.

— Édes apám!

Aztán, időjártán, megtudott mindent, ami az ő világában azóta történt. Megtudta, hogy Melanie — igazán feleség, a hadnagy uram felesége, akinek kedvéért eldobta a vallását is, a melybe különben sem hitt. Nem tanították meg reá.

Ella finom tapintattal adta ezt tudtára.

Nem zavarta fel vele lelkét.

Csak végig sajgott rajta valami kesernyésen fájó. Az, hogy azok az édes álmok immár nem telnek be soha, sohasem.

Édes álmok! Eltűntek, elröppentek hát örökre.

És él tovább csendesen.

Felvette elhagyott tanulmányait, örvend a párisi akadémia elismerő oklevelének, utazik gyakorta külföldi utakra, s beléette magát a műszereibe.

Az élet neki keserves való, csak abban a szomorú házban eltöltött napok édes emlékei.

*

Melanieval nemrég találkoztam az Uhdel koncertben.

Az urával volt.

Mikor Béláról kezdtem véle »csevegni,« elkomorlyodott.

Férfjére nézett, gyűlöletes, szikrázó szemmel s felém hajolva susogta:

— Beszelnem kell önnel. Jöjjön holnap délután a kioskba.

— Nos hát, igen, bevallom, — kezdé másnap — gyűlölöm ezt az embert. A vérem hajtott karjaiba s élveken kívül mit sem köszönök neki. Megvetem, mert aljas lélek, mert nagyravágyó gazember, mert hogy kapitány legyen, — eh, hát tudja meg — szeretője vagyok a generálisának s ő akarta.

A férjét vádolta.

Mosolyogtam naivitásán s egykedvűen dobtam feléje:

— Tudtam ezt is, egyebet is, mást is.

— A többi hazugság.

— Legyen. Hanem tudom, hogy vágyik valamire.

— ?

— Béla egy csókjára.

— Nem. A szerelmére.

— Bélával nem lehet tréfálni.

*

Milyen mozgalmas ez a kisvárosi élet.

(Vége)

Pakfong-ember.

IV.

Elbeszélés.

Praeludium.

Tört remények, szárnyaszegett vágyak és örök álmodozás városa tő! Tavasszal enyhe a levegő, nya-

ranta vakítóan kék az eged, ősszel langyos a szellő, télen csillogó a havad. S te azt hiszed, hogy tavasszal Nizzával, nyáron Velenczével, ősszel Cannessel, télen meg Szent-Pérvárral kelhetsz versenyre. Fő-úti korzóddal, a sok egylettel, iskoláiddal és diplomaid sokaságával oly fennen vagy, mintha Páris, Róma vagy New-York lennél. Hires emberek születtek falaid között de nem ott nevedtek. Érdekes a multad, de nem ösmered; változékony a néped és fellobogó, de nem él szíved egy érzése sem tovább születésénél. Minden van benned, jó is, rossz is, szép is, nem is és első pillanatra megejtesz kaczer változatosságoddal, de nem kötsz le hűségeddel, jószággal tartósan, soha senkit

Nem aranyod csillog, nem szellemed fénylik, nem kedélyed büvöl, nem műveltséged táplál. A hány család, annyi kaszt, a hány ember, annyi nézet. Mindenki író, senki sem olvas, sem a lelkebben, mely egyre rezeg, sem szellemed termékeiben, melyek meghaltak, mielőtt megszülettek volna.

Mindenki zugolódik, duruzsol, rágalmaz, pletykál rólad, mint teszem most én, de mindenki szeret, mint én. Szeret változatosságodért, hibáidért, kaczeriségodért, kétséges jövődért, fejlődő társadalmadért. Szeret, mert fiatal vagy, olyan, mint a nyíló rózsa, mert a hangulatok városa vagy, mert hangulatokat szülsz s hangulatokért élsz.

Pakfong város a neved, pakfong-emberek laknak. Ezért emelkedel.

Éljen is, a mi pakfong!

(Folyt. köv.)

Lázár Béla.

AZ ERŐSEK.

-- Elbeszélés a kisvárosi zsidó népéletből. -- (8)

Írta: Bernstein A.

III.

A csöndes, szófukar Salme kérdően tekintett szemébe, Mendel pedig feleletként ezt dűnnyögte a fogai között:

-- Nekem a mi szent ünnepnapunkra nincs senkim a ki megáldana.

De az ünnep után, mikor megint sorra kerültek a dolgos napok, melyeken Mendelnél jobb kedvű senki sem szokott lenni, hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy a kedvetlenség elhatalmasodott fölötte.

Nem csak emberkerülő volta tünt fel, hanem hirtelen fölfortyanása, mely a legártatlanabb kötődést is követte, azokat is elrettentette, akik a változás okát tudakolták. Sőt mikor a nyári bucsura a vásárosok számára rakodott, ezt olyan egykedvűséggel cselekedte, hogy a község valamennyi tapasztalt asszonya aggódva hajtogatta a fejét és azt sugdosta egymás fülébe, hogy a Mendelnek is az lesz a sorsa ami a többi Giboré, aki békeséget fogadott: beleun a »kile« életébe, és annyira elkeseredik, hogy — isten ments, még utóbb — beáll katonának.

Ha Mendelt az élethez való kedvetlensége nem hajtotta bele ebbe az »elkeseredett« lépésbe, hát ez

csak annak a gondoskodásnak tudható be, melyet az ő hűséges és aggodó jóakarója, a Salme Mennist szinte reá kényszerített. A Salme néhány napon át hasztalan igyekezett Mendel lehangoltságának a nyitjára jönni.

Mikor azonban minden vizasztalás eredménytelen maradt, Salmenak egy váratlan cselekedete döntött Mendel életsorsa fölött. A szegénynek ismert Salme, aki kisebb szolgálatok által, melyeket néhány környékbeli ősbirtokos számára végzett, csak ügyyel-bajjal szerezte meg a betevő falatját, — egy reggelen meglehetősen testes csomag házalási áru al lépett a Mendel ágya elé, melyen az most szokása ellenére tovább nyujtozkodott mint azelőtt, aztán barátságosan megfogta a kezét s csak e kérő szavakat mondotta:

— Fogadd el és eredj véle falazni!

Mint Mendel a Salme kérdezősködésére, azonképpen ez is a Mendel azon kérdésére, hogy a holmit honnan szerezte néma maradt. »Fogadd el és eredj vele falazni!« ez volt az egész, mit Mendel válaszul kapott. Kérve, könyörögve, rábeszélve, sőt könyek között is egyre ezt ismételte, amire aztán Mendel beadta a uerékát.

De hát nem is tehetett másként. Salmenak ez az önzetlen hűsége az izmos emberben valósággal felébresztette a fiatal életkedvet. Az imaszíjjat (tefilin) a zsebébe dugta, megszorította a Salme mindkét kezét, az ajtófélfában levő házi áldást (mezuzo) háromszor hűségesen megcsókolta, imát rebegő ajakkal, hogy: »a mindenható őrizzen és mentsen meg minden gonosztól« és akik látták őt, azok mindnyájának a jókivánságával, hogy: »Elije nove kerüljön utadba,« elment a kileből ki a falukra.

Már két szombatra otthon volt, de ha nem is számolhatott el a kivánt profétai találkozásról, a régi kedélyét meghozta magával, mert a parasztok és a parasztnők hamar mogbarátkoztak a tagbaszakadt emberrel. Hogy harmadizben mennyire nem a régi jó Illés profétával, hanem az új zsandárral találkozott, és hogy az mint hozta őt vissza a kilebe, azt már elbeszélésünk elején láttuk.

Kezét hátul összefonva, fejét mélyen lehorgasztva és éles metszésű arcán, melyen minden szomorúsága daczára a türelmes jóízűség némi látszata még megmaradt, elegikus kifejezéssel ballagott Mendel az ő kísérői között odább a Visztula mentén. Vizasztalató szavaikra csak tagadólag rázta a fejét, és helyel-közzel megállt, hogy nekiegyenesedjék és a nap nyomasztó hőségében hosszú lélekzetet vegyen. S amint eközben tekintete a partok mentén végigsiklott a messzeségen, olybá tetszett, mintha abbeli kívánságát akarta volna kifejezni, hogy mennél hamarabb jó messze kerüljön arról a tájékról, hova a lesújtó mult kötötte.

Jankele Klesmernek, aki, mint minden művészszellem, csupa tűz volt, ez sehogy fért a fejébe. Mikor Mendel ismét nagyot sóhajtott, a hosszabbik lábára állt és így szólt:

— Na Mendel, micsoda nagy baj esett meg neked, megtörtént ez már akárhány családapának is, — ezután te még csak legény ember vagy.

De Mendel csillapítólag a Jankele vállára tette kezét, mely a művészt nyomban a rövidebb lábára zökkenettette, aztán egyet sóhajtván mondá:

— Jankela, nem a portékámat sajnálom — és fejét rázva tovább ballagott.

(Folyt. köv.)